

MESERIASUL AZ IPAROS

DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Tendințele comerțului mondial

Producția industrială și stocurile de materii
prime

După Buletinul lunar de statistici al So-
cietății Națiunilor apărut în luna Iunie, valo-
rea aur a comerțului mondial, în primul trimest-
ru al anului 1939, a fost, ca întotdeauna, mai
mică decât în cel de al doilea trimestru al anu-
lui precedent dar a fost totodată cu 8 la sută
inferioară primului trimestru al anului 1938.

Cu toate că prețurile aur au scăzut cu 9.5
la sută dela începutul anului 1938, cuantumul
comerțului mondial a fost puțin mai ridicat
decât în anul trecut.

Comerțul a scăzut în luna Aprilie cu 6 la
sută ca valoare în raport cu comerțul din Ap-
rilie 1938, și aceasta în cinda unei comprimări
de 9 la sută an. Această comprimare se dato-
rește în principal reducerii importului. Statelor-
Unite, Canadei, Japoniei, Australiei, Indiei, Ar-
gentinei și descreșterii exportului Statelor-Uni-
te, Marelui Britannie, Canadei și Australiei, Noiei
Zeelande, Japoniei, Indiei, Belgiei și Argentinei.

Producția industrială mondială a fost cu
12 la sută mai mare decât în primul trimestru
al anului 1939, în raport cu trimestrul cores-
punzător din 1938, și aproximativ aceiași cu
situația din ultimul trimestru al anului 1938.

Îmbunătățirea care s'a produs în toamna
anului trecut a continuat în Europa, unde pro-
ducția a fost cu aproape 7 la sută mai ridicată
în luna Martie decât în luna Decembrie, în
timp ce în Statele-Unite producția a scăzut cu
aproape 6 la sută.

Timp de 6 sau 7 luni începând cu luna Sep-
tembrie trecut — pentru cari se găsesc date
statistice lămuritoare — producția a crescut
cu 17 la sută în Franța, cu 12 la sută în Marea
Britanie, cu 12 la sută în Finlanda, cu 11 la su-
tă în Italia, cu 10 la sută în Belgia, cu aproape
7 la sută în Suedia, Danemarca și Polonia, cu
4 la sută în Letonia, cu 2 la sută în Germania
și 1 la sută în Statele-Unite.

Producția de automobile în lume

Un număr de 4 milioane automobile au fost
fabricate în lume în anul trecut, în timp ce în
1937, această fabricație a fost de mai mult de
6 milioane automobile.

Statele-Unite au continuat să fie cele mai
mari producătoare de automobile din lume și
în anul 1938, cu 2.490.000 automobile.

Cea de a doua mare producătoare este Marea
Britanie cu 445 mii automobile. Urmează Ger-
mania cu 342 mii automobile, Franța cu 223.000
U. R. S. S. care a produs 1000 de automobile
în 1929, 215.000 (în cea mai mare parte ca-
mioane), în anul 1938, Canada cu 166.000 și
Italia cu 69.000 automobile.

Indicele Societății Națiunilor asupra stocu-
rilor mondiale de materii prime arată că în lu-
na Martie 1939, stocurile a 12 importante arti-
cole alimentare au fost cu 7 la sută mai mare
decât în anul trecut.

În luna Septembrie și în luna Decembrie
1938, stocurile de materii prime au fost cu 15
la sută mai mare decât în lunile corespunzătoare
ale anului 1937.

Stocurile a 12 din cele mai importante ma-
terii prime au continuat să scadă: în luna De-
cembrie trecut ele au scăzut cu aproape 2 la
sută, iar în luna Martie 1939, cu 10 la sută, fa-
ța de lunile an precedente.

Október elsején megalakul a Magyar Iparos Szövetség

Iparos-nap lesz augusztus 27-én Temesvárott. — Teleki Adám gróf
Temesvárra érkezik

Az elmúlt hetek során részletesen tájékoz-
tattuk az „Az Iparos” olvasóit arról a magyar
iparos-szervezkedésről, amely a Magyar Népkö-
zösség keretein belül Teleki Adám gróf irányítá-
sa mellett indult meg azzal a céllal, hogy valóra
váljon a romániai magyar iparosság egységes
szervezete, a Magyar Iparos Szövetség. Ez a
szervezkedési munka, amely országsszerte az ügy-
höz méltó buzgó lelkesedéssel és a romániai ma-
gyar iparosság legkiválóbbjainak felsorakozásával
folyik, a közeljövőben jelentős állomásához
érkezik, amennyiben az előkészítő munkálatok
befejeztével forma szerint is megalakul a Ma-
gyar Iparos Szövetség.

Ezt megelőzően azonban több erdélyi város-
ban még fontos megbeszéléseket folytatnak le.
Augusztus 27-én iparos nap lesz Temesvárott, a
melyre vendégként megérkezik Teleki Adám gr.
országgyűlési képviselő is több képviselő társa

kíséretében. A Temesvárott megtartandó gyűlés
után, amelyen Teleki Adám gróf ismerteti a
szervezési mozgalom célját és eddigi eredményeit,
Teleki gróf Aradra látogat, ahol szintén meg-
beszéléseket folytat a magyar iparosság veze-
tőivel.

Ami az országos magyar iparos szervezet
megalakulását illeti, erre a jegközelebbi jövőben
sor kerül. Az alapszabályok elkészültek, azokat
rövidesen szétküldik tájékoztatás végett. Szept-
ember 6-án Kolozsvárott országos előkészítő ér-
tekezletet tartanak, míg magának a Magyar Ipa-
ros Szövetség megalakulására október elsején
kerül sor ugyancsak Kolozsvárott. Ezen az ala-
kuló gyűlésen Erdély minden részéből részt
vesznek a magyar iparosság képviselői, az alaku-
lás után pedig megkezdik működésüket a Ma-
gyar Iparos Szövetség tagozatai.

Az új céhtörvény-tervezet intézkedései

Rendelkezések a céhek elismeréséről, a céhek nemzeti tanácsának
felállításáról és a szakkamarák létesítéséről

Az „Az Iparos” legutóbbi számá-
ban megkezdjük az új céhtörvény-
tervezetnek ismertetését. Az aláb-
biakban a tervezet további részeit és
befejezését közöljük.

KÖZÖS RENDELKEZÉSEK AZ ÖSSZES CÉHEK SZÁMÁRA

12. szakasz. A céh, melynek elismerték a
jogi személyiségét, a következő jogokkal rendel-
kezik:

a) Joga van bíróság elé állani mint főérde-
kelt, akár mint perbevonott, nemcsak olyan esetek-
ben, mikor személyiségét vagy vagyonát érintik,
hanem olyan ügyekben is, amelyeknél úgy tekint-
heti, miszerint tagjainak egyéni jogait sértették
meg, melyek törvények, egyezmények, kollektív
munkaszerveződésekben származnak és amelyek
kapcsolatban vannak a szakma gyakorlatával és
a céhtagok kollektív érdekeivel;

b) A jelen törvény szerint megalakult céh-
nek igazgatósági tagjai jogosultak szenátorvá-
lasztásra az 1939. május 9-iki választási törvény
11-es szakaszának bekezdése értelmében;

c) Kizárólagos joga van kijelölni a tagjai
közül kiválasztottakat, hogy képviseltesse magát
a céh a szakkamarákban, a különböző biztosítási
intézményekben, konzultatív vagy határozó bi-
zottságokban, bírói fórumok előtt, valamint min-
den köz- és magánintézménynél, ahol képvisel-
tetnie kell magát szakmai érdekből.

d) Joga van kiadni és kinyomtatni közlemé-
nyeket a tagok képességeinek kultúrális és mű-
szaki fejlesztésének érdekében, valamint a szak-
mai érdekek megvédésére.

13. szakasz. Az a céh, amelynek meg van a
jogi személyisége, a 27. szakasz g) és végső be-
kezdésében felsorolt rendelkezések szerint bár-
milyen ingó, vagy ingatlan vagyont szerezhethet,
akár ingyenesen, akár megterheléssel.

14. szakasz. A céh által e jelen törvény ren-
delkezései szerint szerzett ingó és ingatlan va-
gyont, hogy ha arra a céhtagok gyűlései számá-
ra, könyvtárak, vagy szakmai képzőtanfolyamok
számára szükség van, semmilyen ügyben sem le-
het lefoglalni és végrehajtani (urmarítani). Ki-
vételt képeznek a kedvezményezett adósságok,
valamint jelzálogkölcsonok és kincstári adók.

Különleges intézkedések a különböző fajtájú céhek részére

MUNKÁS- ÉS MAGANTISZTVISELŐ CÉHEK

15. szakasz. A munkás és magántisztviselő
céheknek a következő jogaik vannak:

1. Kizárólagos joguk van kollektív munka-
egyezmény megkötésére.

2. Kizárólagos joguk van kijelölni kiküldött-
jeiket, a békéltető vagy döntő bizottságokban

bármilyen kollektív munkakonfliktus esetén, a
mely területében tört ki, egy vagy több vállalat-
nál, amely szakmájához tartozik.

3. Tagjai nevében és hasznára egyénileg
vagy kollektív módon gyakorolhatja azt a jogát,
hogy fölhasználjon minden olyan akciót, amely
kollektív, vagy egyéni munkaegyezményből ered,

anélkül, hogy szüksége volna ennél az eljárásnál különleges meghatalmazásra tagjai részéről. Ennek az eljárásnak azonban az a feltétele, hogy azt a tagot vagy azokat a tagokat, akiknek hasznára gyakorolná ezt az akciót, előzőleg értesíték erről és ezek ne tegyenek ellenvetést három szabad napon belül az értesítés kézbevételeától.

Az érdekelt tagnak mindig jogában van közbenjárni a hatóságoknál, hogy fenntartsák jogait és érdekeit, egyéni akciót is indíthatnak, ha a céh nem indított még akciót.

4. Kizárólagos joguk van kijelölni kiküldöttjeiket, akik elkísérik ellenőrző körútjaikra a munkaminisztérium szerveit, olyan ellenőrzések alkalmával, melyek a munka védelmének vagy megszerzésének törvényeire és szabályrendeleteire, valamint a kollektív munkaegyezmények, vagy műhelyrendek betartásának ellenőrzésére irányulnak, azonban csak olyan esetekben történhetik ez, amikor ezeken az ellenőrző utakon részt vesznek a főnökök megbízottai is.

5. Joguk van egyedül, vagy más céhek közreműködésével, a szakkamarákkal, a munkaügyi minisztériummal, az országőrszervezettel, vagy a társadalmi szolgálattal egyetemben irányító előképző, szakmai továbbképző és a nemzeti munkát védő intézményeket létesíteni.

6. Joguk van létesíteni és vezetni gazdasági jellegű intézményeket, szövetkezeti társaságokat, termelő vagy fogyasztó szövetkezeteket, szociális jellegű intézményeket és pénztárakat létesíteni a tagok érdekében, de ezen intézményeknek külön könyvelése kell legyen.

A KÉZMŰVES CÉHEK (MESERIASI)

16. szakasz. A kézműipari céheknek a következő jogaik vannak:

A kereskedők és iparosok főnök-céhei

17. szakasz. A kereskedők és iparosok főnök-céhei (patroni) a következő jogokkal rendelkeznek még:

1. Joguk van kollektív munkaegyezményeket kötni.

2. Kizárólagos joguk kijelölni megbízottait a békéltető-, vagy döntőbizottságokba kollektív munkakonfliktus esetén, amely egy, vagy több szakmabeli vállalatnál tört ki a céh kerületében.

3. Joguk van a tagok nevében és hasznára akár egyéni, akár kollektív módon olyan akciót indítani, amely kollektív, vagy egyéni munkaegyezményből ered, a 15. szakasz 3. bekezdésének rendelkezései szerint.

4. Joguk van kijelölni megbízottait, akik elkísérhetik ellenőrző körútjaikra a munkaügyi minisztérium szerveit, olyan ellenőrzések alkalmával, amelyek a munkavédelmi, vagy szervezkedési törvények, a kollektív egyezmények, vagy műhelyrend betartásának ellenőrzésére irányulnak, de csak olyan esetekben, ha ezen ellenőrző úton résztvesznek az alkalmazottak kiküldöttjei is.

5. Joguk van egyedül, vagy más céhekkel való együttműködésben a szakkamara, a munkaügyi minisztérium, a nemzetgazdasági minisztérium, az országőrszervezet, vagy a társadalmi szolgálat részvételével irányító szakmai előképző és továbbképző, valamint a nemzeti munka védelmét célzó intézményeket létesíteni.

6. Joguk van létesíteni és irányítani társadalmi jellegű intézményeket, úgymint kölcsönös segélypénztárt, segély- és biztosítóegyesületet, azonban ezen intézményeknek külön könyvelésük kell legyen.

Joguk van vásárolni a tagok részére viszonteladás, vagy kikölcsönzés céljára, akár közvetlen úton, akár szövetkezet útján bármilyen tárgyat, ami szükséges a foglalkozás gyakorlásánál, úgymint gépek, nyersanyagok, eszközök, szerszámok, stb. Ezen joguk gyakorlásánál ugyanazon előnyös vám és kincstári elbánásban részesülnek, mint amilyent a szövetkezetek élveznek.

8. Joguk van a tagok munkájából származott termékeket raktáron tartani, árusítás, vagy az árusítás megkönnyítése céljából. Ez akár expedíció, hirdetés, akár közvetlen, akár szövetkezet útján, azonban az eladási művelet nem történhetik nevükben és felelőségükre.

A FÖLDMIVES CÉHEK

18. szakasz. A földműves-céheknek következők a jogaik:

1. Egyedül vagy más céhekkel egyetemben a szakkamarákkal vagy a munkaügyi minisztériummal, az országőrszervezettel, vagy a társadalmi szolgálattal közösen irányító szakmai előképző és továbbképző, valamint a nemzeti munkát védő intézményeket létesítenek.

2. Joguk van arra, hogy létesítsenek és irányítsanak társadalmi jellegű intézményeket, úgymint kölcsönös segélypénztárakat, azonban ezen intézményeknek különálló könyvelése kell legyen.

3. Jogukban van vásárolni újra eladás, bérlet, vagy kikölcsönzés céljára a tagok számára, minden olyan tárgyat, ami szükséges a foglalkozás gyakorlásához, úgymint: nyersanyagok, gépek, szerszámok, stb.

4. Joguk van raktáron tartani a tagok munkájának termékeit, abból a célból, hogy azt eladják, vagy megkönnyítsék ezeknek eladását bármilyen formában és bármilyen eszközzel, akár közvetlen úton, akár szövetkezet útján, azonban anélkül, hogy ezeket az eladásokat a saját nevükben vagy felelőségükre tették volna.

5. Kizárólagos joguk van megállapítani a kézművesi minőséget és ezt bizonyítani a végzett munka kifizetését biztosító törvény 3. szakasza szerint.

6. Joguk van az érdekelt tagok megbízottal gyanánt résztvenni az állami, megyei, községi és minden más közhatalóság vagy közintézmény árlejtéseiben, ugyanolyan feltételek mellett, mint a szövetkezetek.

1. Kizárólagos joguk van kijelölni megbízottait, akik elkísérhetik a munkaügyi, vagy a földművelésügyi miniszter felügyeleti szerveit ellenőrző útjaik alkalmával, melyeknek az a célja, hogy ellenőrizsék a mezőgazdasági munka védelmére, vagy megszervezésére vonatkozó törvények és szabályzatok betartását.

2. Joguk van egyedül, vagy más céhkel való együttműködésben a szakkamarával, a munkaügyi, nemzetgazdasági, földművelésügyi minisztériummal, az országőrszervezettel, vagy a társadalmi szolgálattal egyetemben irányító szakmai előképző és továbbképző, valamint a mezőgazdasági munka védelmét célzó intézményeket létesíteni.

3. Joguk van létesíteni és irányítani gazdasági jellegű intézményeket a tagok érdekében, úgyszintén szociális jellegű intézményeket, úgymint: kölcsönös segélypénztárakat,

20. szakasz. A céhek alapszabályai kötelező módon az alábbiakat kell tartalmazni:

1. A céh elnevezése és célja.

2. Székhelye és esetleg a tagozati székhelyek.

3. Az alapvagyon, annak mennyisége, összetétele, valamint a tagsági díj.

4. Nyilatkozat arról, hogy tiszteletben tartják az ország alkotmányát és törvényeit és a meghatározott módon visszatartásának bármilyen formájú olyan belső, vagy külső működést, amely az ország érdekei ellen irányul.

5. Elismerése annak a ténynek, hogy a céhek a nemzetgazdaság többi tényezőjével együttműködő tényezőként képeznek.

6. A tagok felvételének feltételei, módjai, jogaik és kötelezségeik, azok az esetek, a melyek kizárásukhoz vezetnek.

7. A tagozatok létesítésének formája, azok működése és hozzájárulása a céh költségeihez. Ez a hozzájárulás azonban egyetlen esetben sem lehet több, mint a tagozatok által behajtott tagdíjak 70 százaléka.

8. A vezetőség szerveinek kijelölése, ellenőrzésük, hatáskörük és azok a formák, amelyeknek betartásával segélyt nyújtanak a tagok számára.

A VEZETŐSÉGI SZERVEKRŐL

21. szakasz. A céh vezetőségi szervei a következők:

- Közgyűlés;
- igazgatótanács.

valamint fogyasztási és termelőszövetkezeteket segítő és biztosító intézményeket, azonban ezeknek az intézményeknek külön könyvelésük kell legyen.

4. Joguk van tagjaik számára vásárolni viszonteladás, bérbeadás, vagy kikölcsönzés céljára bármilyen olyan tárgyat, amely szükséges a foglalkozás gyakorlásához, úgymint: nyersanyagok, gépek, eszközök, szerszámok, stb.

5. Joguk van a tagok munkájából származott termékeket raktáron tartani, eladás, vagy az eladás megkönnyítése céljából expedíció, hirdetés és rendelések felvétele révén, valamint minden más eszközzel, közvetlenül, vagy szövetkezetek útján, anélkül azonban, hogy ezen eladási műveleteket saját nevükben, vagy felelőségükre eszközölnék.

7. Joguk van igénybe venni a CFR szállítási kedvezményeit a tagok azon termékeinél, amelyeket közösen eladásra küldenek az ország fogyasztási központjaiba, vagy pedig az exportállomásokon át. Ezen célból a földművelésügyi miniszter külön engedélyt köt a CFR-rel.

8. Előjoguk van a Societatea de Credit Funciar Rural, a Credit Ipoteclar Agricol, vagy más, a földművelésügyi minisztérium által autorizált hitelintézmény kölcsönnyújtásánál, hogy ezen jogot élvezhesse a céh tagja, hitelkérését csak a céh útján adja be. Ezen rendelkezés alkalmazását a végrehajtási utasítás révén fogják részleteiben rendezni.

AZ INTELLEKTUALIS SZABADFOGLALKOZÁSOK CÉHE (PROFESIONISTI INTELLECTUALI)

19. szakasz. Az intellektuális szabadfoglalkozásúak céhének a következő jogai vannak:

1. Joguk van létesíteni és irányítani gazdasági jellegű intézményeket a tagok érdekében. Ugyanint: fogyasztási szövetkezetek, szociális jellegű intézmények, kölcsönös segélypénztár. Ezen intézményeknek azonban külön könyvelésük kell legyen.

2. Elfogadhatják raktáron tartás céljára a tagok munkájának termékeit, eladás vagy az eladás megkönnyítése céljából, közvetlenül, vagy szövetkezet útján, expedíció, hirdetések, közlemények és rendelések felvétele révén, valamint bármilyen más módon, anélkül azonban, hogy az eladási művelet a nevükben, vagy felelőségükre történne.

3. Kizárólagos joguk, hogy tagjaik részére igénybe vegyék a különleges törvények révén biztosított állami, megyei, községi, tartományi, vagy bármely más közhatalósági segítséget, amelyet a különböző kategóriájú, szabadfoglalkozású intellektuelek részére betegség, rokkantság és előregedés esetén nyújtanak.

Az alapszabályokról

22. szakasz. A közgyűlés a céh legfőbb szerve. A közgyűlés mindazon tagoknak összességéből áll, akik tagdíjaikkal nincsenek hátralékban.

23. szakasz. A közgyűlést összehívják:

a) Az alapszabályban meghatározott esetekben;

b) ha a szavazati joggal bíró tagok egyötöde ezt írásban kéri, rámutatva a közgyűlés céljára.

24. szakasz. A közgyűlés egybehívását a céh elnöke, távollétében, vagy akadályoztatása esetén a céh alelnöke végzi, vagy a központi székhelyen, vagy pedig a tagozati székhelyen. Abban az esetben, ha a közgyűlés egybehívásával megbízottak, vagy helyetteseik távol vannak, vagy már nincs meg a hatáskörük, vagy abban az esetben, ha megvan a hatáskörük és visszatartásuk a közgyűlés egybehívását, ha az alapszabályok és az alapítólevél nem intézkedik ilyen esetekre vonatkozólag, úgy annak a törvényszéknek a főelnöke, vagy elnöke, melynek területén működik a céh, felhatalmazhatja az illetékes minisztérium megbízottját, hogy hívja egybe a közgyűlést, ott elnököljön és a hozott határozatokat jegyzőkönyvben állapítsa meg.

25. szakasz. A közgyűlés csak azon ügyek felett határoz, amelyeknek letárgyalásáért egybehívták a szigorúan be kell tartsa jelen törvény elveit. Érvénytelen minden olyan ügyben hozott határozat, melyet nem abban az ügyben hoztak, melyért a közgyűlést egybehívták.

26. szakasz. A közgyűlés határozatképesen alakul meg, ha a tagoknak fele, plus 1 van jelen, vagy képviseltette magát. A tag minőségére vonatkozólag a 22. szakasz intézkedései vonatkoznak. A határozatokat a jelenlévő, vagy képviselt tagok szavazattöbbsége dönti el. Abban az esetben, ha a közgyűlésnek első ízben való egybehívásakor a tagok nem jelentek meg az előírt számban, akkor a közgyűlés jogszerűen a következő napra halasztódik és ugyanabban az órában kell megtartani, ugyancsak a helyen. Ekkor a közgyűlés megtartható a tagok számára való tekintet nélkül és úgy, hogy bármilyen más közgyűlési meghívóra nincs szükség.

27. szakasz. A közgyűlés hatáskörébe tartoznak mindazon ténykedések, amelyek az alapszabályok szerint nincsenek fenntartva az igazgató, vagy az ellenőrző bizottság részére. Különleges módon azonban a közgyűlés hatáskörében maradnak a következők:

- A tagok hozzájárulásainak és tagdíjainak megállapítása;
- a cég tagjainak felvétele és kizárása;
- az igazgatótanács és az ellenőrző bizottság megválasztása és hatáskörük megállapítása;
- a mérleg és az elszámolások felülvizsgálása és jóváhagyása;
- az igazgatótanács felmentvényének megadása;
- új tagozatok létesítése;
- ingó, vagy ingatlan javak megszerzése, akár ingyenes jogcímen, akár tehertétel útján;
- az alapszabály módosítása;
- más céhhel való fúzió;
- a cég felszámolása, vagy feloszlata.

A g), h) és j) jelzések alatt felsorolt ügyekben, hogy azokban végrehajtható legyen a közgyűlési határozat, előzőleg meg kell szerezni annak a szakminiszternek a jóváhagyását, akinek hatáskörében működik az illető cég. A miniszter a jóváhagyás céljából kikéri előzőleg az 5. szakaszban említett bizottság jóváhagyását.

28. szakasz. A közgyűlés által választott igazgatótanács legkevesebb 7 és leg több 15 céhtagból áll. Az igazgatótanács képviseli a céhet, az igazságszolgáltatás, a hatóságok előtt és harmadik személlyel szemben. Az igazgatótanács egy, vagy több tagját sajátkebeléből kiküldheti.

29. szakasz. Az igazgatótanács tagjai román állampolgárságúak kell legyenek. (Nationalitatea Romana). Betöltött éveik száma legalább 30 és a céhbeli szakmában legalább 3 évig kellett aktív módon működjenek. Polgári és politikai jogaiknak teljes egészében birtokában kell legyenek és ne lettek legyen elítélve büncselekmény, vagy a következő tettek miatt: a társadalmi rend elleni összeesküvés vétsége, bizalommal való visszaélés, középny elcsúsztatása, szélhámosság, csalás, lopás, orgazdaság, vesztegetés, csempészség, pénz- vagy pecéthamisítás és zár alá helyezett javak eltulajdonítása.

30. szakasz. Az igazgatótanács kebeléből egy elnököt, egy alelnököt, egy titkárt és egy pénztárost választ.

31. szakasz. Az ellenőrző bizottság 3—5 tagból áll, akik közül az egyik könyvszakértő, vagy képesített könyvelő kell legyen, akit a tartomány képesített könyvelői testületének listájáról választanak.

32. szakasz. Az illetékes minisztériumoknak általános és permanens ellenőrző joguk van a céhek működése felett. Ennek az ellenőrzésnek egyrészt az a célja, hogy a céhek működése és adminisztrációja az alkotmány, a törvények és az alapszabályok értelmében történjen, másrészt pedig, hogy ne működjenek a jóerkölcsökbe ütköző módon, vagy a közrend és az állam biztonsága ellen.

Eztaz ellenőrzést a minisztériumok saját szerveik által gyakorolják, amelyeknek joguk van résztvenni az igazgatótanács gyűlésein és a közgyűléseken.

33. szakasz. A céhek és tagjaik közötti viszonyt az alapszabályok szabályozzák.

34. szakasz. A céhek tagjai lehetnek azok a román állampolgárságú bizalmi személyek, akik az illető szakmát valóban gyakorolják és legkevesebb 18 betöltött évük van. Hasonlóképpen tagjai lehetnek a céheknek azok az erkölcsi személyek, melyek az illető mesterséget folytatják.

35. szakasz. A tagoknak joguk van bármikor visszavonulni a céhből, anélkül, hogy ezt meg kellene indokolniok, azonban ez ahhoz a feltételhez van kötve, hogy az év befejezte előtt legalább hat hónappal közöljék a céhből való kilépésüket.

Azok a tagok, akik kilépnek a céhből, vagy kizárják őket, nem tarthatnak igényt a cég vagyongára és kötelesek kifizetni az illetékeket mindazon időre, míg a cég tagjai voltak.

36. szakasz. A céhben való részvétel visszautasítása, valamint a tagoknak a céhből való kizárása a közgyűlés útján történik, amit meg kell

A cég feloszlata

38. szakasz. A céhet feloszlatták, ha:

- visszavonják elismerését;
- a közgyűlés határozata révén;
- teljes joggal olyan esetekben, amit a feloszlatastról a jelen törvény ír elő.

39. szakasz. Abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy valamelyik cég működése alapszabályellenesen, az állam alkotmánya és törvényei ellen irányul, a minisztérium az illetékes minisztérium jelentése révén, amely az 5. szakaszban előírt bizottság jelentésén alapszik, elhatározhatja a cég jogi személyiségének visszavonását és ugyanakkor elrendelheti a cég anyagi felszámolását. Ezt a visszavonást, valamint a feloszlatast királyi dekrétum révén hajtják végre, a minisztérium napló alapján.

40. szakasz. A cég a közgyűlés határozata alapján oszlik fel. Ehhez szükség van a jelen távollévő tagok kétharmadrészének beleegyezéséhez.

41. szakasz. a) A cég feloszlal abban az esetben, ha célját nem tudja megvalósítani.

b) Ha fizetése képtelenségéből kifolyólag nem folytathatja tovább működését.

c) Ha az igazgatótanács nem alakulhat meg szabályszerűen.

d) Ha a tagok száma a jelen törvény által megállapított minimum alá süllyed.

42. szakasz. Az összes feloszlataási esetekben az illetékes minisztériumok, a királyi helytartó, valamint azok a hatóságok, akiknek központi székhelyén a cég működött, a székhelyükön felszámolókat nevezhetnek ki. A cég passzívait figyelembe véve, a tiszta aktívák elosztása királyi rendelet útján történik és a hatáskört azon szövetséghez osztják be, melyhez a feloszlataott cég szakmailag tartozott, vagy ennek hiányában egy másik tartományhoz tartozó cég-hez, mely ugyanazon szakmához tartozik.

A CEHEK SZÖVETSÉGEIRŐL

43. szakasz. Két, vagy több hasonló szakmabeli cég, amelyeknek elismerték jogi személyiségét, csoportosulhat, illetve külön tömörülhet szövetség révén. Azokban a foglalkozási ágakban, amelyekben különleges törvények által testületeket, kollégiumokat, vagy szövetségeket létesítettek, mint szervet azzal a megbízással, hogy megállapítsák a szakmai képesítést és megőrizzék a szakmai presztizst, nem lehet szövetségeket létesíteni. Mindezen intézményeknek törvényes hatáskörében van a szervezeti törvényükben megállapított hatáskörön kívül a 46. szakasz szerint felsorolt hatáskör is. Azok a testületek és kollé-

indokolni, meghallgatva az érdekelteket is. Mindazok, akiket kizártak, vagy visszautasítottak a céh felvételéből, öt napon belül fellebbezhetnek a cég székhelyén illetékes törvényszékhez. A kizártak minden esetben megszűnnek résztvenni a cég gazdasági, vagy szociális jellegű vállalkozásában.

37. szakasz. A cég felelős mindazon károktól, amelyet harmadik személynek okoztak, jett volna légyen a cég törvényes reprezentánsa, a vagy a cég törvényes képviselője, vagy különleges megbízottja törvényes hatáskörének, esetleg alapszabálybeli megbízatásának hatáskörében.

gumok, melyek a jelen törvény kihirdetéséig működtek, megváltoztatják címüket és a jövőben szövetségnek címeztetik magukat.

44. szakasz. A szövetségek megszerzik a jogi személyiséget a 8. szakasz 2. 3. bekezdése és a 9. szakasz rendelkezéseinek megfelelően.

45. szakasz. Mindazon rendelkezések, amelyek a céhek jogi személyiségének elismerésére vonatkoznak és amelyek a 9. 10. 11. 13. és 14. szakaszban vannak foglalta, valamint a céhek feloszlataáról szóló rendelkezés, mely a 38—42. szakaszokban van foglalta, a szövetségekre is vonatkoztatva, a következő módosításokkal alkalmazhatók:

a) Országszerte, minden foglalkozási ágból, vagy mellékfoglalkozásból, mindössze egyetlen szövetséget lehet elismerni;

b) A szövetségeknak az ország fővárosában kell legyen a székhelyük.

c) A szövetségek alapszabálya magában kell foglalta azokat a szabályokat, amelyek alapján a céheket az igazgatótanácsokban és a közgyűléseken képviselik, valamint azokat a feltételeket, amelyek alapján a céhhez való csatlakozások történnek.

d) Az alakuló szövetség az alapszabályokon kívül köteles bemutatni még azon céheknek listáját, akik csatlakoztak hozzá, a csatlakozási okmány másolatával és minden cég alapszabályával egyetemben.

e) Feloszlata esetén a szövetség vagyona a szakmai kamarák szövetségének birtokába megy át.

46. szakasz. Azok a szövetségek, amelyeknek jogi személyiségük van, a következőkre jogosultak:

a) Jogukban van bíróság elé állítani olyan ügyekben, amelyek személyiségük vagy vagyonuk ellen irányulnak.

b) Kijelölhetnek megbízottakat és technikai tanácsosokat, az illetékes minisztériumok kérésére, a nemzetközi kongresszusok és tanácskozások alkalmára, valamint minden más nemzetközi manifesztációra.

c) A bizottság tagjainak jogában van kijelölni megbízottait a cég tagjai közül, akik a nemzeti céhtanácsban vagy a társadalom biztosító pénztár központi tanácsában, vagy a legfőbb gazdasági tanácsban, esetleg más bizottságban szerepelnek, az illetékes minisztériumok, vagy más hatóságok kérésére.

d) Joguk van kiadni és kinyomatni közleményeket a tagok kulturális és technikai fejlesztése érdekében, valamint a szakmai érdekek megvédéséért.

A céhek és szövetségek regisztere

47. szakasz. A munkaügyi minisztériumnál felfektetnek egy regisztert, amelyet a céhek és szövetségek regiszterének neveznek és amelybe bejegyeznek minden olyan céhet és szövetséget, amelynek elismerték a jelen törvény értelmében jogi személyiségét. Ugyanebbe a regiszterbe vezetnek be a céhek és szövetségek szociális életét illető alapvető okmányokat és alapszabályokat, úgyszintén minden változtatás, amely az igazgatótanács szerveinek módosítására és helyettesítésére, valamint az ellenőrző és felszámoló bizottság működésére vonatkozik.

A cég vagy a szövetség elnöke köteles a fenti okmányok bejegyzésétől számítva, legalább 15 napon belül nyilatkozatot adni a fentemlített okmányok bejegyzésétől. Az összes idevontatkozó okmányok megjelennek a Monitorul Oficialban és a Buletinul Munciiában.

Minden olyan ténykedés, amelyet be kell jegyezni és amelyet nem jegyeztek be; vagy nem tettek közhírré, harmadik személyek által nem fellebbezhető meg. Hasonlóan minden ténykedés harmadik személyek által csak akkor fellebbezhető meg, ha megállapítható, hogy azok ezen ténykedésre vonatkozólag más úton szereztek tudomást.

48. szakasz. A miniszterelnökség mellett működően megalakítják a céhek tanácsát, amelynek hatásköre a következő:

a) A céhek és szövetségek működését irányítja és egybehangolja a társadalmi szolidaritás, valamint a nemzeti termelés követelményei szerint;

b) a céhek és szövetségek tervezésével és működésével szoros kapcsolatban lévő gazdasági és szociális kérdések ügyében tanulmányokat, vizsgálatokat és ankéteket javasol;

c) törvényes és szabályozati intézkedéseket javasol a nemzeti munka életbeléptetésére a gazdasági élet összes ágazataiban;

d) megállapítja azokat a módokat, amelyek a különböző céhek és szövetségekben képviselt foglalkozási ágak gazdasági érdekeinek egybehangolására vonatkoznak;

e) véleményt ad akár hivatalból, akár a kormány, vagy más hatóságok kérésére az összes olyan kérdésekről, törvénytervezetekről és szabályzatokról, amelyek a munka megszervezésére, szabályozására és védelmére vonatkoznak.

49. szakasz. A nemzeti céhtanács a következőképpen alakul:

1. Miniszterelnök.
2. Munkaügyi miniszter.
3. Nemzetgazdasági miniszter.
4. Nemzetnevelésügyi miniszter.
5. Közlekedésügyi miniszter.
6. Földművelésügyi miniszter.
7. A szakkamarák szövetségének elnöke.
8. Az ipar egy képviselője.
9. A kereskedelem egy képviselője.
10. Az alkalmazottak egy képviselője.
11. A földművelés egy képviselője.
12. Az intellektuális foglalkozások egy képviselője.

A tanács működése

55. szakasz. A céhek nemzeti tanácsának jog szerinti elnöke a miniszterelnök, vagy távollétében a munkaügyi miniszter.

56. szakasz. A nemzeti céhtanács évente négyszer ül össze rendes ülésre, viszont rendkívüli ülést mindannyiszor tarthat, ahányszor erre szükség van. Az összehívást az elnök végzi. Az elnök határozza meg az ülések időpontját, valamint a tárgysorozatot és ezt az összes tagokkal a kitűzött idő előtt nyolc nappal tudatni kell.

57. szakasz. A nemzeti céhtanács összes végzései véleményjellegűek és a minisztertanácsi napló útján hajthatók végre.

58. szakasz. A tanács ülései nem nyilvánosak. Az ülések jegyzőkönyveit, valamint a hozott határozatokat a Monitorul Oficial és a Buletinul Muncii közli.

59. szakasz. A nemzeti céhtanács kebeléből olyan szakbizottságokat nevezhet ki, amilyenekre szüksége van. Ezen bizottságokat időlegesen kiegészítheti más hatóságok képviselőivel, vagy magánszakemberekkel. A nemzeti céhtanács főtitkára a munkaügyi minisztérium vezérigazgatója.

60. szakasz. A főtitkárság személyzete a munkaügyi minisztérium delegált tisztviselőiből kerül ki.

61. szakasz. A nemzeti céhtanács megszervezését és működését részleteiben az a szabályrendelet állapítja meg, amelyet a munkaügyi miniszter készít a minisztertanács jóváhagyásával és amelyet királyi rendelet útján hirdetnek ki.

BÜNTETŐ RENDELKEZÉSEK

62. szakasz. Ezertől-tízezer leig terjedő pénzbüntetéssel sújtják azon céhvezetőt, vagy különleges megbízatású céhtagot, vagy szövetségi vezetőt, aki áthágja jelen törvény tiltó rendelkezéseinek bármelyikét, valamint azokat is, akik nem őszinte módon vallották a 9. szakaszban előírt követelményeket, úgymint: az alapszabályokra és az alakuló okmányra vonatkozólag, valamint a céhek, vagy szövetségek vezetésével és adminisztrációjával megbízott személyek nevére, minőségére és állampolgárságára vonatkozólag. Ugyanezen büntetéssel sújtják azokat is, akik nem tesznek eleget azon követelményeknek, amelyek a 47. szakaszban előírt okmányoknak a céhek és szövetségek regiszterébe való beiratását és közlését rendelik el.

63. szakasz. Öteztől húsz ezer leig terjedő pénzbüntetéssel és 15 naptól 3 hónapig terjedő elzárással büntetik azokat, akikről bebizonyosodik, hogy erőszakkal, fenyegetéssel, munkába való felvételtől való visszaütéssel vagy elbocsátással, ajándékkal, vagy ígérettel megsejtették a szabad szakmai szervezkedés jogát, melynek céljait jelen törvény határozza meg és megakadályozták, vagy köteleztek erre, vagy tölt

13. A szakmai tervezés és a szociális törvénykezés három szakértője.

50. szakasz. A bizottság azon tagjai, akik a 8., 9., 10., 11. és 12. pont alatt szerepelnek, azon személyek közül nyernek kinevezést, akiket a szövetségekhez tartozó és a jelen törvény 2. szakaszában felsorolt öt szakmai csoport fog ajánlani.

51. szakasz. A 49. szakasz 13. pontjában felsoroltakat minisztertanácsi jegyzőkönyv útján nevezik ki.

52. szakasz. A céhek nemzeti tanácsának tagjait királyi rendelet útján nevezik ki, a miniszterelnök előterjesztésére.

53. szakasz. A tagok megbízatása 6 évre szól. A 49. szak. 8., 9., 10., 11. és 12. pontja alatt felsorolt tagok elvesztik megbízatukat abban az esetben, ha foglalkozásuk természeténél fogva megszűnnek résztvenni azon csoportosulásokban, melyeket képviselnek.

54. szakasz. A 49. szakasz 8., 9., 10., 11. és 12. pontja alatt felsoroltak részére megfelelő számú helyettest kell kijelölni az 50. szakasz feltételeinek értelmében. A halálozás, lemondás, vagy más okból történt megüresedett helyekre királyi rendelettel az illetékes helyettest nevezik ki a tanács kiegészítésére. A póttag megbízatása addig az ideig szól, ameddig a helyettesített tag megbízatása szólt volna.

személyt arra, hogy résztvegyenek, vagy ki-venuljanak egy céhből. Ezenkívül a sérelmet szenvedett még kártérítési igényrel is felléphet.

64. szakasz. A jelen törvény által kirótt pénzbírságoknak büntetőjellege van és a bírságokat az állam javára mondják ki a büntetőtörvénykönyv 54. szakaszának alkalmazásával azokra az esetekre vonatkozólag, amikor az elítélten nem lehet behajtani a bírságot.

65. szakasz. Azon céh-, vagy szövetségvezetők, akiket a jelen törvény alapján elítéltek, elvesztik azt a jogukat, hogy ilyen minőségben tovább működjenek és megbízást kaphassanak valamely céh, vagy szövetség vezetésére és adminisztrálására.

66. szakasz. A jelen törvény által felsorolt összes bűncselekményeket a céh székhelyén lévő törvényszék tárgyalja le, amennyiben a céhet illető ügyről van szó. A szövetségek ügyeit illető bűncselekményekben az ilfovi törvényszék ítélkezik.

67. szakasz. A bűncselekmények megállapítását a bűnügyi rendőrgyűzők útján eszközö-

lik, valamint az illetékes minisztériumok szervei útján, amelyek erre vonatkozólag különleges felhatalmazást adtak. Ezek a bűnügyekben közvetlenül értesíthetik az ítélkező fórumokat.

68. szakasz. A jelen törvény 62. és 63. szakasza alapján történt büntetéseket az elítéltek számára a törvényszék felfüggesztheti első ízben egy évre, a végleges ítélet dátumától számítva.

A büntetés felfüggesztését be kell vezetni az ítéletbe is és a felfüggesztést a bíróság mérlegelésére bízák. A visszaeső bűnösök nem részesülnek a felfüggesztés kedvezményében, viszont, ha a visszaesés a felfüggesztés évében történik, az elítélt mindkét büntetést ki kell töltsen.

69. szakasz. A kereskedelmi és iparkamarák, a mezőgazdasági és munkakamarák különleges törvényeik alapján működnek, amelyek meghatározzák hatáskörüket.

70. szakasz. Minden tartományban egy szak-kamarát létesítenek.

71. szakasz. A szakmai kamara célja:

a) A tartomány összes céheinek működését egy nevezőre hozni, a céhek nemzeti tanácsának határozatai értelmében.

b) Hozzájárulni ezekben a céhekben képviselt összes gazdasági érdekek egybehangolásához.

c) A tartomány gazdasági és szociális életének megjavítását és az összes termelőágaknak segítségét mozgítja elő.

d) Az intellektuális foglalkozások tagozatának létesítésével a tartomány intellektuális mozgalmát irányítja kulturális propaganda, képkialítások, irodalmi és művészeti versenyek révén és általában támogatja az intellektuális jellegű mozgalmakat.

e) Betölti azt a hatáskört, amelyet az 1936. évi április 29-iki törvény 209. szakasza ír elő a döntőbizottságok részére a vasárnapi és törvényes munkaszüneti rendelkezések 4., 6., 8., 9., 11., 20., 21. és 22. szakaszainak alkalmazásánál.

72. szakasz. A szakkamara szervezete öt tagozatból áll:

- a) Munkatagozat.
- b) Ipari tagozat.
- c) Kereskedelmi tagozat.
- d) Földművelési tagozat.
- e) Intellektuális foglalkozású tagozata.

A kereskedelmi és iparkamarák, a mezőgazdasági és munkakamarák egyben a szakkamarák megyei hivatalai.

73. szakasz. A Kamara vezető szervei:

- a) Az igazgatótanács;
- b) az elnöki tanács.

Az igazgató tanács

74. szakasz. Az igazgató tanács 25-50 tagból áll, elosztva az 5 tagozatban a különböző foglalkozási ágak tartományi jelentősége szerint. A tagok számát és elosztását tagozatonként 6 évenként állapítják meg minisztertanácsi napló alapján, amely az illetékes miniszter jelentése alapján készül, tekintetbe véve a szakkamarák szövetségének előzetes véleményét.

75. szakasz. A tagok számának felét királyi rendelettel nevezik ki, a munkaügyi miniszter jelentése alapján a munkatagozatba, a nemzetgazdasági miniszter jelentése alapján az ipari és kereskedelmi tagozatba, a földművelésügyi miniszter jelentése alapján a mezőgazdasági tagozatba, a nemzetnevelésügyi és a közlekedésügyi miniszter jelentése alapján az intellektuális foglalkozások tagozatába.

76. szakasz. A tagok számának másik felét azon mód szerint választják meg, amit különleges szabályrendelet útján fognak megállapítani.

77. szakasz. A 75. szakaszban foglaltak céljából a szakmai csoportokban csoportosított céhek, melyek a 2. szakaszban vannak felelőttek, az illetékes miniszternek minden helyre 3-3 személyt ajánlanak tagjaik közül.

78. szakasz. A tagok megbízatása 6 évre szól, a beiktatás napjától számítva.

79. szakasz. Az adminisztrációs tanács megalkulását a tagoknak a királyra és az alakmányra letett hűség esküjétől számítják.

80. szakasz. A kamara tanácsa megalkulása után, kebeléből, titkos szavazás útján, annyi

lút többséggel, egy elnököt választ. Ilyen módon minden tagozat is külön egy-egy elnököt választ, aki alelnöke is lesz a kamarának.

81. szakasz. A kamara elnöke képviseli törvényesen a szakkamarát az összes hatóságok és magánintézmények előtt.

Ő vezeti a kamara ügyeit és a kamara főtitkárával egyetemben jegyzi a levelezést. A kamara elnökét távollétében az alelnökök helyettesítik válogatott módon, az életkor sorrendjében.

82. szakasz. A tanácsnak van a legkiterjedtebb hatalma azon hatáskör betöltésére, amit jelen törvény nyújt, úgyszintén az intézmény érdekeinek adminisztrálására is és ez irányban bármilyen intézkedést tehet. Teljes ülést tarthat mindannyiszor, amikor a szükség megköveteli, de havonta egyszer köteles ülést tartani. A tanács egybehívása az elnök útján történik, akár saját kezdeményezéséből, akár úgy, hogy a tanács tagjainak egyötöde írásban kérje azt.

(Folytatását legközelebbi számunkban közöljük)

Női KALAP újdonságok

nagy választékban.

GIZI KALAPSZALON

ARAD, Horia-ucca 2.

Birnak-e szerzett joggal december előtt működő be nem jegyzett kereskedők?

Az 1931. törvény nem tiltotta el a be nem jegyzett cégeket a kereskedelem üzésétől, működésük tehát nem tekinthető illegálisnak

A decemberi cégtörvény nyitva hagyta azt a kérdést, hogy a nem bejegyzett kereskedők a szerzett jog elve alapján folytathatják-e kereskedésüket. E kérdésben a Consum a következő és jogi szempontokból érdekes érvelő cikket közli:

Romániában a kereskedelem 1938. december 15. előtt szabad foglalkozás volt, amely nem volt semmiféle képesítéshez, vagy gyakorlat-hoz kötve és azt szabadon gyakorolhatta bármely állampolgár. A kereskedelmi törvény értelmében a kereskedői jellegű bárki megszerzte azáltal, hogy saját nevében kereskedelmi ügyletekkel foglalkozott. Volt egy cégjegyzési nyilvántartókönyv, amelyet 1931. április 10-től kezdődően a kereskedelmi és iparkamarák vezettek, az ebbe való bejegyzés azonban csupán a kereskedő cégeknek és az erre vonatkozó közelebbi adatok megjelölésére szolgált. A kereskedői jellegű nem a bejegyzés ténye adta meg, hanem az a körülmény, hogy az illető saját nevében iparszerűen kereskedelmi ügyletekkel foglalkozott. Tehát kereskedő volt az is, aki, ha nem is volt bejegyezve, kereskedelmi ügyletekkel foglalkozott iparszerűen.

Az 1931. április 15-iki törvény értelmében, aki kereskedelmi ügyletekkel iparszerűen foglalkozott és nem jegyeztette be magát, nem tiltott el a kereskedelem gyakorlásától, hanem az említett törvény 29. szakasza értelmében pénzbüntetésre ítélték és egyben a törvényszék, amely az ítéletet kiszabta, kötelezte a kereskedőt, hogy záros határidőn belül jegyeztesse be cégét. Amennyiben a kereskedő ennek nem tett eleget, újabb súlyosabb büntetés alá esett, de a kereskedelem gyakorlásától nem tiltották el. Ebből is kitűnik, hogy a kereskedelem gyakorlása nem volt a bejegyzéshez, mint jogszabó tényhez kötve.

Felmerül az a kérdés, hogy azoknak a kereskedőknek, akik már 1938. december 15. előtt kereskedelemmel foglalkoztak és azt folytatták 1938. december 15. után, joguk van-e folytatni a kereskedelmet, anélkül, hogy az 1938. december 15-i törvényben előírt autorizációt megszereznek és kérhetik-e, hogy az Iparkamara az 1931. április 15-i törvény alapján jegyezze be őket.

Az alkotmány 16. szakasza értelmében a törvények a szerzett jogokat respektálják. Az 1938. december 15-i törvény 17. szakasza értelmében, a törvény a már létező kereskedőkre vonatkozólag csak annyiban nyer alkalmazást, amennyiben ezek a kereskedők már létező üzletágukat meg akarják változtatni, tehát ez a törvény is respektálja a szerzett jogokat. A törvény azonban nem világos a tekintetben, hogy

e szakasz intézkedése azokra a kereskedőkre vonatkozik-e csupán, akik az előző törvények hatálya alatt bejegyeztették már cégüket, vagy pedig beigazolhatólag kereskedelemmel foglalkoztak anélkül, hogy bejegyzési kötelezettségüknek eleget tettek volna.

Tekintettel arra, hogy a törvény 17. szakasza „létező kereskedőről” beszél, már pedig amint már fentebb is kifejtettük, a kereskedő létezése kizárólag azon ténykörülményhez volt kötve, hogy iparszerűen kereskedelmi ügyletekkel foglalkozik saját nevében, létezőnek kell tehát tekinteni mindazokat a kereskedőket, akik a kereskedelmet gyakorolták a törvény életbe-

léptetésekor, tekintet nélkül arra, hogy be voltak-e jegyezve, vagy sem.

A Kereskedelmi és Iparkamarák ellenkező értelemű gyakorlatot követnek, viszont az érdekeltek, tekintettel arra, hogy a törvény igen súlyos szankciót alkalmaz azokra, akik kereskedelemmel foglalkoznak bejegyzés nélkül, nem mernek jogvitát provokálni saját konkrét ügyükből, mert attól tartanak, hogy a hírság nem osztja véleményét és automata a súlyos szankciókat alkalmazza.

Az érdekeltek kereskedők a kereskedelmi érdekképviselőktől várják, hogy a nemzetgazdasági miniszternél a kérdés tisztázását kieszakozólják.

A cikkhez hozzáfűzzük, hogy annak jogi érvelése megszívlelendő, mégis a kérdésnek nagy gyakorlati jellege nincsen, sőt méltányosság sem kardoskodik az érdekeltek mellett. Gyakorlatilag nagyon jelentéktelen méretű üzlet volt az, amelynek folytatásához nem kérték — az ipar-engedélyt helyettesítő — kamarai bejegyzést. Másrészt a bejegyzés elmulasztása rendszerint a hitelezők és a pénzügy megkerülése végett történt, tehát olyan intenciókkal, amelyek a legális kereskedelem moráljával nem igen egyeztethetők össze.

Harminc napi felmondási idő jár azon munkásoknak, akik legalább tíz éve vannak egy vállalatnál

Az aradi munkafelügyelőséghez az elmúlt napokban különböző panaszok érkeztek tisztviselők és munkások részéről, akik közölték, hogy a vállalatok nem tartják be a munkatörvény múlt év őszén bekövetkezett módosítása során életbelépett intézkedéseket. Ezekre a panaszokra való tekintettel a munkafelügyelőség felhívást intézett a vállalatokhoz, amelyeket felszólított, hogy legyenek tekintettel ezekre az intézkedésekre, mert ellenkező esetben kártérítési pereknek teszik ki magukat.

Igy mindenekelőtt arra utalt a munkafelügyelőség, hogy a módosított törvény értelmében felmondás csak írásban és a felmondás megindoklásával eszközölhető. Az indoklás elmaradása visszaélésnek tekinthető és annak az alkalmazottnak, akit indoklás nélkül bocsátottak el állásából, kártérítés jár.

Külön hívja fel a munkafelügyelőség a vállalatok figyelmét a munkaszerződésekről szóló törvény 78. szakaszának módosítására. Eddig tudvalevőleg a munkásoknak tízennégy napi felmondási idő járt. A módosított 78. szakasz határozottan előírja, hogy azon munkásoknak, akik több, mint tíz éve vannak egy vállalat szolgálatában, nem a szokásos 14 napi, hanem 30 napi felmondási idő jár. Ezt a rendelkezést a vállalatok mindeddig nem vették tudomásul és olyan munkásokat is, akik több, mint tíz esztendeje állottak szolgálatukban, 14 napi felmondással bocsátották el, úgy, hogy ezek azután panaszt tettek a munkafelügyelőségen.

A munkafelügyelőség a fentiekén kívül még azt hangsúlyozza, hogy a munkamegszakítások, illetve az ideiglenes elbocsátások a szolgálati idő kiszámításának szempontjából nem jönnek tekintetbe.

A nem osztályozott iparvállalatok a II. veszélyességi osztályba tartoznak

A Hivatalos Lap július 7-iki száma egészségügyi rendeletet közöl, amelynek értelmében a speciális szappanokat feldolgozó laboratóriumokat a II. veszélyességi osztályba sorozza. Hasonlóképpen a II. veszélyességi osztályba tartoznak ezentúl az összes olyan iparvállalatok,

amelyek a nem veszélyes anyagok feldolgozásával foglalkoznak, — amennyiben legalább 20 alkalmazottal és 5 lóerővel dolgoznak. A glicerinyarok, amelyek állati eredetű szappangyártáshoz szükséges glicerint állítanak elő, a III. veszélyességi osztályba sorozandók.

A posta vezérigazgatóságának felvilágosítása a levelek címzése ügyében

A Front magyar alosztályának vezetősége eljárta volt a kisebbségi minisztériumban a levélborítékokon alkalmazott magyar cégfeliratok ügyében, amire vonatkozóan a minisztérium a posta vezérigazgatóságától választ kérve, az eredményt átiratban közölte dr. Mikó Imrével. Az átirat a következőket tartalmazza:

„A posta vezérigazgatósága tudomásunkra hozta, hogy levelekben és a levelezőlapoknak a szöveg részére fenntartott helyén a feladó bármilyen nyelven írhat.

EGY KIS TEVEDES

Eső után a giliszta kidugja a fejét a földből és boldogan élvezi a gyönyörű napsütést. Pár pillanat múlva meglátja, hogy egy másik giliszta is kidugta a fejét és az is boldogan élvezi az eső utáni napsütést. Megegyezik:

— Mit szól, nagysád, milyen gyönyörű idő van. Ha meghallgatna, most sajnósa vallná szeretmet.
— Mafla — mondja a másik nevetve — hát nem látja, hogy én a maga másik vége vagyok?

A külső borítékra, amelyet a postai szerek kezelnek, csak a címzett és a feladó címei irandók latin betűkkel és az ország hivatalos nyelvén, mivel nem áll az egész országban olyan tisztviselői kar rendelkezésünkre, amely jól ismerne a kisebbségi nyelveket s ennek következtében a levelek eltévedhetnek. Minden más szöveg, a feladó címén kívül, külön illetékel rovándó meg, ami az ország minden polgárát érintő közös rendelkezés.

Egyébként a nemzetközi egyezmények is előírják, hogy a helységneveknek a levélborítékon a hivatalos megjelölése használandó. Nem szabad tehát a borítékon, vagy a levelezőlapon magyar helységneveket írni, mint pl. Kolozsvár, Nagyvárad, Brassó, stb., ezek csak a levél szövegében szerepelhetnek. A posta vezérigazgatósága hangsúlyozza, hogy a fenti rendelkezésekkel nem érinti a kisebbségi polgároknak azt a jogát, hogy anyanyelvüket személys és kereskedelmi, stb. érintkezésben használják, mivel eme intézkedések nem vonatkoznak a levél szövegére, hanem csak arra irányulnak, hogy a polgárok ne írjanak a levél borítékjára felesleges szavakat.

Mennyi bélyeg jár a szállítási igazolványokra?

A pénzügyminiszter körrendeletileg úgy intézkedett, hogy a fogyasztási taxa alá eső árukra vonatkozó szállítási igazolványokat csak kérvény alapján szabad kiadni, amely kérvényt előírás szerint 8 leles kincstári és 1 leles repülőbélyeggel kell ellátni. A miniszter ezzel kapcsolatban úgy intézkedett, hogy elegendő egyetlen felbélyegzett kérvény beadása naponként az egész nap folyamán kiadandó szállítási igazolványokért.

Elsőrendű saját órajavitó műhelyemben olcsó árak!

Farkas órás-mester

Str. Eminescu 15.

Vannak értékpapirjai?

El ne mulassza azok szakszerű ellenőrzését, így mindig pontosan értesülve van az seteleges nyereményekről, az értékpapírok mindenkor árfolyamáról. Forduljon hozzám bizalommal. Válaszbélyeg mellékelendő. **MARKUS STEFAN**, Arad Bui Reg. Ferdinand 39 szám.

Nem csökken azoknak a l szerkeresked nek ad ja, akik l elvett k a trafikenged lyt

Az aradi p nz gyigazgat sag mellett működő ad fellebbez si bizottság el  legutóbb olyan  gy került, amely az utóbbi  d ben történt trafikenged ly-megvon sokkal áll összefüggésben. A közelmultban országszerte s mos trafikenged lyt vontak meg különböző indoklással: es a bevont engedélyek nagyrésze azok közül került ki, amelyek eddig  s szerkeresked k tulajdonában voltak. Az erdekel   s szerkeresked k, akiknek eddigi jövedelmük jelent s részét a trafikból származó be tel tette ki, az engedély megvonása után egyénenként kérvényt adtak be a p nz gyigazgat saghoz, amelytől azt k rt k, hogy csökkentse adóalapjukat. K r s t ket az l indokolták, hogy az egyenesad t rv ny 94. szakasza értelmében olyan esetekben, ha a keresked m t valaki bes z ntet i évközben is változtathatják az ad  kivet st, illetve az adóalapot. Kifejtett k, hogy a jelen esetben a trafikenged lyek megvonása következtében keresked m k részleges bes z ntet se következik be, jövedelmük lényegesen visszacs tt, és erre váló tekintettel kérik az alacsonyabb adóalap megállapítását.

A fellebbezési bizottság elutasította a kérvényeket, m g p d g a k vetkezo  indoklással: A kérvényezők k vet l nélkül a patenta fixa alapján adóznak. A patenta fixa esetében az adót három évre állapítják meg és azt a kérdés három év leírta előtt nem lehet megváltoztatni, sem akkor, ha az adózó jövedelembe emelkedik, sem p d g, ha cs kks n. Így t h t a bizottság a k r s t ket nem veheti figyelembe és az erdekelteknek a három éves d szak lejártáig az eredetileg k vet tt adót kell fizetni k.

A fellebbezési bizottság j nt se ellen az erdekel  kereskedők felfolyamodást jelen tenek be a t rv nysz kh z.

Szövetségbe tömörülnek a háromszéki kisiparos céhek

Különösen a falusi iparosok remélik

a t m r l st l sérelmeik orvoslását

A háromszék megyei kisiparosok vasárnap délelőtt népes közgyűlés keretében mondták ki az összes megyéi céhek egyesülését egy közös szövetségbe, amely központi h d n keresztül fogja képviselni a kisiparosság ügyeit. A k zgy l s n Timár József sepsiszentgyörgyi c p sz elnökölt, aki hangoztatta az összefogás nagy s r kess g t, mert az eddig teljesen saját er j kre utalt iparosok csak  gy tudják kellőképpen megvédeni érdekeiket és csak  gy tudnak megfelelően védekezni az őket  rt sorozatos sérelmek ellen, ha a fővárosi iparosok mintájára, Háromszéken is megteremt k a kisiparos szövetséget. Előterjesztését a megjelentek nagy tetszéssel fogadják és egyhang san kimondták az összes háromszéki bejegyzett és elismert céhek un i j t. Különösen a vidéki iparosok  ldv zolt k nagy meglepődéssel a szövetség gondolatát és annak a k r s t knek adtak kifejezést, hogy a szövetség az illetékes hat s gok n l járjon k zbe a vidéki kisiparosok sérelmeinek orvoslása érdekében. T t t felsz l l  hangoztatta a falusi iparosok megszervezésének s r kess g t, mert — mint mondták — a vidéki iparosok a legtöbb helyen ki vannak szolgáltatva a helyi hatóságok k ny kedv nek. Számtalan panasz hangzott el a tanoncszeg d tes k, szab d t sok költségessége és a vidéki betegsegélyző orvosok t lkap s i ellen. A törvény intézkedései szerint a tanoncszeg d sek, eltekintve a 30 leies betegseg lyz i  llet kt l, teljesen költség- és b lyegmentesek. Ennek ellenére például Bar t,  s Kézdivásárhely községekben, valamint azok vidékén a tanoncszeg d t s sokszor 300, s t 700 leibe is belekerül. A községi jegyz k j gtalanul hatalmas összegeket sz nek egy szerződés l ttamoz s  rt és kiállításáért, m g a betegseg lyz i orvosok, a törvényes tilal nak ellenére, 120 lei k rnek egy orvosi bizonyítványért. A szab d t sok n l ugyan csak hasonló a h lyzet. A megyében főleg azért szaporodnak el a kont rok, mert az idejét le t t tt tanoncok sz leinek sokszor nincs m b l kifizetni a szab d t shoz s r kess s rengeteg pénzét és ezek a tanoncok márkát vállalnak. A háromszéki iparosok összefogását a sérelmek

orvoslásán kívül az el k vetkezo  községi v aszt sokon váló egy ges fellépés is indokolta teszi. Az elmult képviselői választásán éppen azért nem tudták megvédeni érdekeiket, mert a céhek elismerése a k zpont kn l haladékot sz nvedett.

A közgyűlés hat rozatila; kimondotta, hogy a háromszéki kisiparos szövetség sepsiszentgyörgyi sz khely i t jekoztat  és jogvédő irodát állít fel, amelynek vezetését egy f t k rra bízza. A megyei bejegyzett és elismert céhek tagjai az iroda fenntartási költségeihez havi  t lei tagsági d jj l járúlnak nozz . Egyhangúlag fogadta el a közgyűlés a szövetség alapsz b lytervezet t is, amelynek  rteim ben a szövetség vezetősége egy központi bizottságból áll, amelyek tagjai az összes háromszéki céhek vezetői, továbbá az elnöki tanácsból. A közgyűlés a bizottságba a k vetkezo  iparosokat nevezte ki: Bar t község és vidéke: Kolumbán Zsigmond csizmadia, Bartha Gyula c p sz, Garda József lakatos, Borbáth Ist van asztalos; Kovászna és vidéke: Bene József szijgyártó, Ber km ri  rpad c p sz, Ugron János c p sz és Eördögh József; Kézdivásárhely és vidéke: Jancsó Lajos, Mágori Aladár, Ny guly M h ly, Incze Menyh rt, Dudler Dezső, F l Béla b r iparosok, László József, Vajda Albert, Varga Mátyás, D n r Antal faiparosok, György Károly, Mártha Ist van szabók, Sz tyori Dezső  lelmiszeripar, Moc ari Béla, Sz b  Sándor  p t iparosok; K l n  és vidéke: Balint Lajos  cs; K z p jta és vidéke: Dobrov zki Rezső  cs; Arkos község: Kis Gábor, Sz ke y Sámuel  cs, Biró Béla kovács. Uzon, Nagym rosny  és vid keik néhány nap mulva küldik be jelöltjeik névsorát a központi bizottságba.

A legmodernebb sz l -plissz 

különböző mintákban, u. m. fekvő, álló és legyező-plissz , álló és g mb ly  g vr  minden méretben a legsz bb kivitelben. TÓTH ERZSI, Eminescu ucca 15 szám.

== A C P  FORGALMI AD JA. Aprilis 1-t l kezdve a c p gy rt sra sz lg l  b r- és talp nyag utáni forgalmi adót az ezen anyagokból feldolgozott  r k forgalomba hozatalánál kell fizetni. A pénzügyminiszter megállapítása szerint ezt olyanok is  mulasztj k, akik nem mentesek a forgalmi adó alól. A forgalmi adó a c p n l 6 százalék, a rep l b lyeg 2 százalék. Nem mentesek a forgalmi adó alól azok az üzemek, amelyek házi munkát adnak ki, még akkor sem, ha 150 ezer lei adóalapnál magasabb összeg után fizetnek adót.

DPILOMACIA

Valaki a napokban  gy jellemezte a diplomáciát.

Ketten k rt znak és az egyik azt mondja: — Te s t t ember, mit nézel bele a k rt y mb ba?

— K l  is nekem belenézni a te k rt y dba — mondja a másik —, hiszen  n osztottam.

== K t részre osztják a vágóhídi nyersbőröket. A hivatalos lap június 13-iki számában királyi rendelet jelent meg, amely módosítja a nyersb r bev s rl s monopolium ra vonatkozó korábbi rendelkezést. Eszerint a v g h d kon termelt nyersbőröket k t részre osztják. Az  gyik részét a hadsereg céljaira dolgozó gyáraknak adják át, a másik részét pedig a polgári fogvaszt s számára dolgozó b rgv rak kapják. A nyersb r m nyvis get mindkét csoportba tartozó gyárak k z t a k rm ny osztja fel. Az átvett nyersb r k ellenében a b rgv rak  tv t li elismervényeket adnak a mészárosoknak.

AFIROZMA.

Egy kis afirozma a hölgyek számára. Egyik kit z  barátunk mondt  a min p:

— Ha két bar tn  találkozik és  sszesz l lkozik, az olyan, mint mikor k t b ksz l  a m rk z s előtt kezét fog.

== NINCSEN FUVARDÍJ UTANV T  S UTANV TELES  R  A NÉMET—ROMAN KAPCSOLATBAN. A német vas t k breslaui vezérigazgatósága új rendelkezést adott ki a külföldi  r  szállítására. Eszerint augusztus 1-t l kezdve nem lehet ut nv tel l  r t k l deni Romániából, vagy viszont. Hasonlóképpen nem ut nv telezhet  sem a vám, sem a fuvar, sem más mell kk lts g. Így t h t a német fuvard j t az exportnál a feladó, és importnál a címzett tartozik fizetni, m g importnál fordítva, vagyis mindegyik fél viseli saját államának fuvard j t.

== OLAJPRESEK EGYSEGES ADÓZTATÁSA. A pénzügyminiszter közli, hogy a falusi g d k olajprese nyei után megmaradnak a tavalyi forfet ris adók: 1000 lei a motorhajtású presek n l, 500 lei, a k z r presek n l, ha más felszerelés motorer re működik, 250 lei k z hajt s   zemek n l. Ahol a pénzügyigazgatóságok a folyó pénzügyi évre magasabb adót vetettek ki, a követést helyesbíteni fogják.

== KÉZBESÍTÉSI DÍJAT SZÁMIT A POSTA A PENZKIHORDAS UTÁN. Ujabb rendelkezés folytán a posta a házhoz k zb s tett p nz k ldem nyek után k zb s t si díjat számit, melyet a pénz feladója is fizethet a feladás alkalmával, ha pedig ez nem történt meg,  gy a k zb s t si díj az összeg kifizetésénél sz ndetik be. Oly helyeken, ahol postai k zb s t s nincs, vagyis ahol a címzett a postahivatal n l veszi fel a küldött összeget, ott k zb s t si díj nem számíttatik. A k zb s t si díj 200- g 1 leu, 1000- g 3 lei, 5000- g 5 lei, 10.000- g 10 lei és ezt meghaladó összegeknél 20 lei minden küldemény után.

VALTOZATOK A VALUTA-HURON

Valaki feladja a kérdést:

— Mi a k l nb s g Anglia  s Németország k z t?

— Nos?

— Amíg Anglia fontot, Németország markot.

== AUGUSZTUS 1 — A GÁZÁLARC RENDEL SENEK UTOLSÓ HAT RID JE. A Társadalombiztosító p nz r központi igazgatósága 26391—1919. sz m  rendeletével és a 47. számú k rr ndelet vel közhírré teszi, hogy a 267 — 1939. számú rendelet t rv ny értelmében a g z larcok nak a Betegseg lyz p nz r ut j n történő megrendeléseknél az utolsó határidő a folyó évi augusztus el sej n lejár. Tekintettel arra, hogy a folyó évi augusztus el sej ig eltelik a vonatkozó rendelet t rv ny megjelenésétől sz m t tt 6 hónap is, a légügyi és tengerészeti minisztérium nem vesz tekintetbe semmiféle id halad k, vagy részletfizetési kedvezményt iránti kérést, hanem a folyó évi augusztus el sej t l kezdve mindazokat a vállalatokat, munkaadókat, amelyek, illetve, akik, a f nti határidőig nem szerzik be a g z larcokat, a vonatkozó törvény büntető rendelkezéseivel fogják sujtani.

PROBLÉMA.

A tanító h z dolgozatot ad fel a gyerekeknek „Utunk az iskolába” címen.

Másnap átvizsgálja a f zeteket. Minden tan l t  rt az iskolába vezető  tr l, csak éppen egyetlen kisfiú irk ja maradt üres.

— Hát te miért nem  rt l semmit? — k rd zi a tanító.

— Mert ez nekem nem téma.

— Mi az, hogy neked nem téma?

—  n a pedell s fia vagyok.

== Cégjegyzési kérvények s rg s el nt z se. A temesvári kereskedelmi és iparkamara ideiglenes bizottsága Giurcanu Eduard elnök elnöklete alatt ülést tartott, amelyen főleg cégjegyzési kérvényekkel foglalkozott, hogy  gy ezek a fontos  gy ek minél gyorsabban végleges el nt z st nyerjenek. A kamara kedvező véleményt adott 3 iparigazolvány, 4 h zal  kereskedelem, 12  talm r si engedély, 3 sz kk pzetts g alól váló felmentés és 23 cégbejegyzés iránti kérvény ügyében. Hat c gjegyz st a kamara maga esz k z lt és pedig: H gl Péter korcsma Cs t d, Dragoj Ioan vegyeskereskedés Partos, Hasz József  llatkeresked lem Gyarmata, Klipics Coriolan cukork  t l Munar, Zillich Ion cs pl g v llalkoz s Varjas, Bonaschu Antoniu sz t cs Orcyf lva. A kedvező vélemények alapján az illetékes c gbizotts g dönt.

Milyen módosítás kívánatos a cégjegyzési törvényen?

Elhatározták a formalitások enyhítését. Lehetővé kell tenni a jogorvoslatot az eljárás folyamán hozott bármely végzés ellen

A Hivatalos Lap 1938. december 15-iki számában megjelent új cégtörvény rendkívül megnehezítette önálló kereskedőegységeink megalkotását. A gyakorlatból jól tudjuk, hogy új céget bejegyezteni ma nagyon körülményes. A törvény életbeléptése óta alig jegyezték be néhány cépet és alig lehetett keresztülvezetni a cégjegyzékbe még a legszükségesebb változásokat is. Ennek mindenekelőtt közgazdasági hátrányai vannak, hiszen az önálló kereskedelmi egységeink megnevezése tulajdonképpen az adóalanyok szaporodását jelenti, több adóbevétel.

a kereskedelmi életben nagyobb versenyt, az árak csökkenését, a forgalom megnagyobbodását.

Ha mindez elmarad, elsősorban a kincstár károsul, mert adóbevételei csökkennek, másodsorban maga a közgazdasági élet, mert a kereskedelmi forgalom elalanyul. Egyénileg pedig sokszor nehézségeket idéz elő a cégtörvény szigorú formalitása.

Ebből magyarázható meg tehát, hogy a különböző érdekképviseletek számos előterjesztést nyújtottak már be a nemzetgazdasági miniszterhez és kérték a cégtörvény megváltoztatását vagy legalább is olyan magyarázó rendelet kiadását, amely a kivívott sérelmeket orvosolja. Mint értesülünk, ezeknek az intervencióknak eredményük is lesz és nemsokára intézkedés történik a formalitások enyhítése ügyében.

A törvényhozónak a törvény megalkotásánál az volt a célja, hogy a kereskedelem ellenőrzés alá kerüljön és csakis olyan cégek működését engedélyezze, amelyeknek működése közgazdasági szempontból hasznosak és szükségesnek látszik és olyan egyéneknek engedjék meg a kereskedelem folytatását, akik megfelelő képességgel bírnak és emellett erkölcsi szempontból is teljesen megbízhatók.

A cégtörvény a kereskedelmi és iparkamarák mellé kormánybiztosokat rendelt ki és e kormánybiztosok hatáskörébe tartozik az is, hogy a kamarák véleményét felülbírálják. Erre vonatkozólag a 9. cikkulus úgy intézkedik, hogy amennyiben a kormánybiztos nem nyújt be írásbeli formális tiltakozást a kamara véleményével szemben, akkor

a kamara köteles felterjeszteni a cégjegyzési kérvényt saját véleményével együtt a kormánybiztoság székhelyén megszervezett speciális bizottsághoz.

A gyakorlatban ezt az intézkedést úgy értelmezik, hogy ha a kormánybiztos nem tiltakozik a kamara esetleges elutasító véleménye ellen, akkor már fel sem terjesztik tovább az iratokat, hanem a kérelmet azonnal elutasítják. A jogászok véleménye szerint azonban ez a gyakorlat nem felel meg a törvény szellemének. Ha a törvényhozónak ez lett volna az intenciója, akkor nem biztosított volna a kormánybiztos számára is fellebbezési jogot a kormánybiztosági székelyen működő speciális bizottság határozata ellen. A 9. cikkulus 3. bekezdése ugyanis igen körültekintően intézkedik arról, hogy a kérelmező bíróság elé vihesse ügyét vitás esetekben és így a kérelmezőnek

A háztartási alkalmazottak nem tartoznak a kétkézi munkások csoportjába

A pénzügyminisztérium intézkedésének értelmében ez év május hó 1-től életbelépett a cseledek után fizetendő adókötelezettség. Annak idején részletes táblázatot közöltünk, hogy bizonyos fizetés után mennyi adót kell leróni a munkaadónak. A minisztériumból most érkezett értesítés szerint a háztartási alkalmazottak nem tartoznak a kétkézi munkások kategóriájába és ezért a következő adóösszeget kell fizetni:

300 lei fizetés után 21 lei, 350 lei után 24 lei, 400 lei után 27 lei, 450 lei után 30 lei, 500 lei után 35 lei, 550 lei után 38 lei, 600 lei után 41 lei, 650 lei után 44 lei, 700 lei után 48 lei, 750 lei után 51 lei, 800 lei után 54 lei, 850 lei után 58 lei és végül 900 lei cseledfizetés után 68 lei adót kell leróni havonta.

Itt írjuk meg, hogy a tisztviselők, kétkézi munkások jövedelme után fizetendő személyzeti adótáblázatot, valamint a kétkézi munkásokat feltüntető pontos kimutatást tartalmazó kalkulátor-könyveket ismét lehet kapni a pénzügyvizsgátlóság másodkemeleti 19-es és 32-es számú szobájában.

joga van a speciális bizottság határozata ellen fellebbezéssel élni.

Ezt a jogorvoslatot egészen a királyi táblához lehet fel vinni, végső döntés céljából.

Mi értelme volna ennek a jogorvoslatnak akkor, ha a kormánybiztos maga már jogerősen és végkép dönthetne? A gyakorlatban a kormánybiztos ekutsító határozata ellen semmiféle jogorvoslatnak helye nincs. Ez önmagában véve is

ellenkezik a törvényhozó akaratával

De nemcsak a fél, hanem a kormánybiztos is élhet rekurrezzal a speciális bizottság határozata ellen. Ennek a törvényes intézkedésnek semmi értelme sem volna akkor, ha a kormánybiztos, mint első fórum

jogerősen határozhatna. Ha a kormánybiztos elutasítja a kérvényt, az nem is kerülhet a gyakorlatban a bizottság elé, tehát nem is nyílik mód arra, hogy a kormánybiztos jogorvoslattal éljen. Ha pedig a kormánybiztos helyt ad a kérelemnek és az ügy a speciális bizottság elé kerül, akkor nincs értelme a kormánybiztos számára előírt jogorvoslatnak, mert vagy jóváhagyja a kérést a bizottság s akkor határozata egyezik a kormánybiztoséval, vagy elutasítja, amikor a kormánybiztos tulajdonképpen a fél érdekében használhatna csak jogorvoslatot.

Mindez azért nagyon fontos, mert az esetek túlnyomó többségében a kérvények már a kormánybiztosnál megakadnak, aki sokszor nem hajlandó a cégjegyzési kérelmek teljesítésére.

Szigorúan a törvény szabályai szerint mindenképpen biztosítani kell a feleknek azt a törvényes jogát, hogy

ügyük vitás esetében a független bíróság elé kerüljön

és ne akadjon meg mindjárt az első fórumnál, a mely a mai gyakorlat szerint nagyobb jogot gyakorol, mint maga a királyi tábla. Ezért van elsősorban szükség törvényes magyarázatra.

Csak a katonai behívás alatt szünetel az ingatlanárverés

Városi ingatlanok tárgyában nincsen korlátozás

Március végén az igazságügyminisztérium az ingatlanárverések megtartását elhalasztotta azzal az indoklással, hogy a katonai gyakorlatra való tömeges behívások következtében a végrehajtást szenvedő adósok nagyrésze nem tud eleget tenni kötelezettségeinek, másrészt pedig a kormány meg akarja akadályozni, hogy kello számú vevő hiányában az ingatlanok értéken alul árvereztessenek el.

A kolozsvári törvényszék főelnöke még május folyamán újabb utasítást kért az igazságügyminisztériumtól, ahonnan június 3-án 57666 szám alatt a következő választ kapta:

Hivatkozással folyó évi március 29-iki 30900 számú körrendeletünkre, értesítem Önt, hogy a körlevélnek azokat az utasításait, ame-

lyek a birtokok kényszereladására vonatkoznak, csak azokban az esetekben tartjuk fenn, amikor a végrehajtást szenvedett egyének katonai szolgálatra be lettek hívva. Ertesítse erről, mihez tartás végett, a kolozsvári törvényszékhez tartozó járásbíróságokat is."

Míthogy az igazságügyminisztérium kifejezetten a birtok (moşie) megjelölést használta, amely általában mezőgazdasági ingatlant jelent, az árverési tilalom csak falusi birtokokra terjed ki.

A telekkönyvi hatóság tehát azt fogja követelni az árverést kérő hitelezőtől, hogy városi bizonyítvánnyal igazolja, nem vonult-e be katonai szolgálatra az ingatlan tulajdonosa.

Szállítási költség és számlabélyeg után nem jár forgalmi adó

A számlaértékhez csak a csomagolási költség, a fogyasztási illeték adandó a forgalmi adó kiszámításánál

A bucaresti itélőtábla végzést hozott abban a kérdésben, hogy fizetendő-e a forgalmi adó a szállítási költség, a bélyeg és maga a forgalmi adó után. A bucaresti tábla IV. tagozata 263/1938. sz. alatt kimondta, hogy a forgalmi adó mindezek után nem számítható fel. Egy bucaresti téglagyárat 36.808 lei forgalmi adóval és 184.000 lei bírsággal sújtottak, mert 1.228.000 értéket képviselő szállítási költség, számlabélyeg és forgalmiadó után nem rótták le a forgalmi adót. A tábla — mint említettük — a jegyzőkönyvet megsemmisítette. Az indoklás a következő: a forgalmi adó törvény 4. szakasza szerint az adó a számlaérték után fizetendő és ugyanez a szakasz részletezi, hogy „számla-érték” alatt az áru árát, hozzáadva a csomagolási költségek és a fogyasztási adót értik. Amikor a törvény ilyen pon-

tosan meghatározza, hogy a gyári árhoz mi adandó hozzá, akkor nincsen helye a további kiterjesztő magyarázatnak és a számozott összegből semmi sem adható a számlaértékhez, vagyis a felszámított szállítási költség számlabélyeg és forgalmi adó mentes a forgalmi adó alól. Egyébként e tekintetben ugyanilyen szellemű körrendeletet adott ki a pénzügyminisztérium 60813. szám alatt 1934 május 31-én.

= ROMAN TERMÉKEK KIÁLLITASA CERNAUTIBAN. Cernăuţiban nemsokára megnyílik a Román Termékek Kiállítása. A kiállítással kapcsolatos tudnivalókról későbbi felvilágosítást a rendezőség (Administraţia Expoziţiei Generale de Produsele Româneşti, Cernăuţi).

Panaszkodnak a cipésmesterek, hogy a bőrkartell indokolatlanul drágítja a nyersbőröket

A bőriparosok és cipésmesterek céhének központi vezetősége Julitean R. mulus elnöklete alatt Temesvárott ülést tartott, amelyen az aradi, lugosi, karánsebesi, oravicei, facseti és zsombolyai meghívottak is résztvettek. Az ülésen Scortean Pavel titkár bejelentette, hogy a temesi helytartóság területén működő céheknek máris ötszáz tagja van és azután előterjesztette a cég eddigi működéséről szóló jelentést. A napirend egyes pontjainak megvitatása során úgy határoztak, hogy a százárcok ellenértékének befizetésére újabb egy hónapi haladékot kérnek. Tudomásul vették, hogy a különböző városokban és nagyobb községekben megalakultak a cég fiókjai, majd megállapították a tagsági illetékeket. Eszerint a beiratkozás díja huszonöt lei, a tagsági díj havonta tíz lei. Foglalkoztak az ülésen a nyersbőr beszerzési nehézségeivel, amelyek abban mutatkoznak, hogy

a nyers bőrt a nemrégiben megalakult kartelltól kell vásárolni. Több felszólalás után úgy döntöttek, hogy a bőriparosok emlékiratot juttatnak el a minisztériumhoz és kérik fogják a nyersbőr árának lezárlását és azt is, tegyék lehetővé, hogy a bőriparosok a kartell kikapcsolásával is beszerezhessek a nyersbőrt. Az ülésen végül megalakították az egyes szakosztályokat.

MUKRITIKA.

Mórică mamája zongorázik, Mórică ott áll mellette és hallgatja.

— Na, hogy tetszik? — kérdi tőle az anyja.

— Elég jó, — feleli Mórică, anyjának a pedálon levő lábát figyelve — csak azt hiszem, hogy sok gázt ad.

Tájékoztató a kisiparosok forgalmiadó mentességéről

Legutóbb számos érdeklődés érkezett hozzánk, különösen a forgalmi adó új ellenőrzési rendszerével kapcsolatban arra vonatkozóan, hogy tulajdonképpen kik azok a kisiparosok, kézművesek, akik mentesek a forgalmi adó fizetése alól és kikre nem kötelező a forgalmi adókönyv vezetése.

Ennek következtében szükségesnek látjuk a törvénynek idővontakozó szálait újabb ismertetni. A kisiparosok forgalmi adó mentességét az 1937. október 24-iki forgalmi adótörvény állapította meg. Ez a törvény később több módosításon ment keresztül. Legutóbb 1939. április 4-én módosították. Ezekben a törvényekben a forgalmi adómentességre a következő feltételek vannak előírva:

Mentesek a forgalmi adótörvény 9. szakasza értelmében azok a műhellyel bíró mesterek, akik az alábbi feltételeknek együttesen, tehát az összes feltételeknek együtt (cumulative), megfelelnek:

1. A műhely tulajdonosa be legyen írva a munkakamara kézműves szekciójába, mesterkönyvvel és mester livrettel rendelkezze, a műhelyt saját maga vezesse.

2. Ne rendelkezze és ne használjon fél öt lóerőnél nagyobb energiát. A gyakorlat ezt a pontot úgy értelmezi, hogy megszűnik a forgalmi adómentesség akkor, ha a kézművesnek öt lóerőnél nagyobb gépi berendezkedése van. habár állandóan csak öt lóerőt használ.

3. Ne legyen csak legfeljebb 7 alkalmazottja. Ebbe a számba azonban nem számítandók be a munkakamara útján szabályszerű szerződéssel alkalmazott inasok. Ne adjon munkát háznál dolgozó munkásoknak.

4. Külön szabály vonatkozik a kereskedők bizonyos szakmájára. Eszerint mentesek a for-

galmi adó alól a díszműárú, vagy szövetkereskedők (comercianti de galantire, sau stofa), kiknek évi adóköteles jövedelmük nem haladja meg az évi 150.000 leit, ha nincs saját műhelyük, de nyersanyagot konfekciós átalakítás céljából háznál dolgozó munkásoknak adnak ki.

A forgalmi adótörvény 9. szakasza értelmében mindezeknek a feltételeknek együttesen meg kell felelni ahhoz, hogy a kézműves élvezhesse a forgalmi adó mentességét. Ha az illető a feltételek csak néhány pontjának felel meg, akkor nincs joga a mentességhez.

Az 1939. április 4-i törvény kiegészíti a fenti szabályokat azzal, hogy megállapítja a szövetkezetek forgalmi adómentességét is és a szövetkezetekről nézve még kedvezőbb feltételeket állít fel.

E törvény szerint a szövetkezetek forgalmi adómentességét a következő feltételekhez köti a törvény:

Milyen kimutatásokat kötelesek vezetni a forgalmi adófizető összes vállalatok?

A kolozsvári pénzügyigazgatóság 13696—1939. szám alatt hirdetményt bocsátott ki, a melyben a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

A pénzügyminisztériumnak 71110—1939. számú határozata alapján a forgalmi adó fizetésére kötelezett összes vállalatok tudomására hozzuk, hogy a következő kimutatásokat kötelesek felfektetni és vezetni: 1. Nyilvántartás a raktárba beérkezett nyersanyagokról. 2. Beérkezési jegyet (bonuri de intrare) a raktárba érkezett nyersanyagokról. 3. Kiszállítási jegyet (bonuri de iesire) a raktárból kivitt nyersanyagokról. 4. Termelési nyilvántartást. 5. Napi kimutatást a termelésről.

A vonatkozó kimutatások, regiszterek, könyvkereskedésekben szerezhetők be és azokat vezetésük megkezdése előtt az illetékes pénzügyigazgatóság forgalmiadó osztályával láttatni kell. Azokat a vállalatokat, amelyek nem hajtják végre a pénzügyminiszteri rendelkezést és nem nyújtják be az ellenőrző kincstári közegeknek a kötelező módon vezetett kimutatá-

1. A szövetkezetnek törvényesen kelle meg-szervezve lennie.

2. A szövetkezet tagjai fausiak, vagy a forgalmi adótörvény értelmében ilyeneknek minősített kézművesek lehetnek. Vagyis, ha a tagok kézművesek, akkor meg kell felelniök a kézművesekre nézve előírt követelményeknek.

3. Saját maguk értékesítik termékeiket, vagy annak a környéknek termékeit, ahol a székhelyük van.

4. A szövetkezet tagjainak ne legyen több alkalmazottjuk, mint 15 és ne használjanak 10 lóerőnél nagyobb energiát.

KORMANYOZHATO TURELEM.

Annak idején egyik vidéki kerületben már a tizedik kormányparti képviselő ígérte meg, hogy meg fogják a község számára oly fontos hidat csinálni. Végre elfogyott a polgárok türelme és deputációba mentek a miniszterhez. A deputáció vezetésére az egyetlen alkalmas ember a jegyző volt, aki azonban sem a polgárokkal, sem a kormánnyal nem akart összeveszni és így szónokolt a miniszter előtt:

— Miniszter úr! Ötven éve türelemmel várjuk, hogy végre építsék meg már a hidat. A mi türelmünknek is van határa. Várunk még ötven évig, de többet egy perccel sem.

sokat, a fényűzési és forgalmi adóról szóló törvény 22. szakasza ellen elkövetett kihágásban vétkesnek minősítik és a hivatkozott törvény-szakasz rendelkezései szerint szigorúan megbüntetik.

ÚJ KALAPGYAR

Új kalapgyár alakult Temesváron, Bánáti Kalapgyár R. T. cégelnevezéssel. A részvénytőke hatmillió lei. Az első igazgatóság tagjai Kunovszky Rudolf, Bácskay Rudolf és I. Torcatoru Ticu.

SIKERES PROPAGANDA

Az alkoholelleses liga egyik vezető embere nagy beszédet tartott a faluban az alkohol káros hatásáról. Az egész falú parasztságának igen tetszett a beszéd és mindenki nagyon megszívlelte. Köztük János gazda is. Meg is mondta hazajövet mindjárt az asszonyának:

— Amíg van jó bor, jó sör és jó pálinka, mi a fenének igyak én alkoholt?

Eljárás indult egy temesvári vállalat ellen, mert idegen névre szóló iparendedély alapján működött

A napokban érkezett meg a temesvári pénzügyigazgatósághoz az ipari és kereskedelemügyi minisztériumnak az a rendelkezése, amelynek értelmében szigorúan megbüntetik mindazokat a kereskedelmi és ipari vállalatokat, amelyek idegen névre szóló iparendedély alapján tevékenykednek. A rendelet gyakorlati alkalmazására most került első ízben sor Temesvárott. Tautu Vasile pénzügyi vezérfelügyelőnek tudomására jutott, hogy a Traian-téren lévő Spitzer Ignác húskereskedő-cég, amely a városban több üzlettel rendelkezik, idegen iparendedély alapján működik. A pénzügyi vezérfelügyelő átirta az ügyészségre, majd pedig elrendelte a cég könyveinek az átvizsgálását. Szerdán reggel, üzletnyitás előtt, négy pénzügyi ellenőr és egy egészségügyi megbízott jelent meg a cég üzletében, ahol átvizsgálták, utána pedig lefoglalták a vállalat könyveit. A könyvekből megállapították, hogy a Spitzer Ignác-cég egy temesvári özvegyasszony nevére szóló iparendedély alapján tevékenykedett, holott az özvegynek az üzletben semminemű részesedése nincs és a jövedelmet kizárólag három társtulajdonos: Klein Lajos, Weisz Sándor és Weiszhaus Sándor között osztják fel. A vállalat addigi megállapításai szerint a cég a fenti vétségen kívül jelentős adókihagást

is elkövetett, amennyiben az engrostételek után nem bocsátottak ki bélyeges számlákat, a forgalmi adóalap pedig ugyancsak lényegesen kisebb a tényleges forgalomnál. A megállapításokról jegyzőkönyvet vettek fel és az ügyel kapcsolatosan csalás címén az ügyészség is eljárást indított.

ÚJ FORGALMI ARAKAT ALLAPITOTT MEG A MAROSVASARHELLYI MUNKAÜGYI FELÜGYELŐSÉG

A munkaügyi felügyelőség negyedévenként megismételt árfelvételvezetést most hajtották végre. Kimutatta a hivatalos ármegállapítás, hogy 1939. januárjától a most lezajlott ellenőrzésig 12 százalékos áremelkedés történt. A felügyelőség által megállapított forgalmi árak ruházati cikkekben: vászon, elsőosztályú, méterenként 54 lei, férfiföltöny csináltatva 4500 lei, férfiföltöny készen 2930 lei, cipő rendelve 800 lei, cipő készen 675 lei. Aprított fa métermázsája 8 Olei. Borotválkozás 10 lei. Elsőosztályú sertésbőr kilója 36 lei, elsőosztályú marhabőr kilója 22 lei. Tőke darabja 2 lei. kockacukor kilója 34 lei, szárazbors kilója 14 lei, kenyérliszt kilója 9 lei, főzőliszt kilója 9.50 lei, nullásiszt kilója 10 lei.

INDOKOLT IEJEDELEM.

Egy orvos eseteket beszél el a praksisából. Elmondja többek közt, hogy a másállapotban levő asszonyra rendkívül hatnak a környezetben előfordult dolgok. Ő kezel például egy asszonyt, aki közvetlenül a szülés előtt a három testőrt olvasta és hármas ikreket hozott a világra.

Mikor ezt a jelenlevő Kohn hallja, felugrik és éktelenül kiabálni kezd:

— Az Istenért gyorsan haza kell mennem a feleségem éppen most olvassa Ali babát és a negyven rablót.

— Állami támogatással len- és kender feldolgozó iparvállalat létesül. Bucurestiből jelentik: Az Argus jelentése szerint a nemzetgazdasági minisztérium nagvioletőségű határozatot hozott a len- és kenderiparral kapcsolatban. Iparvállalat létesítéséről van szó, amely ugyan magánjellegű lesz, de az állami támogatása mellett létesül az országban kitermelt len- és kender feldolgozására. Azt tervezik, hogy a cukor-repatermelés mellett a len- és kender termelést is előmozdítják és hogy a termelőktől összevásárolt anyagot az országban kiépített cukorgyártási rendszer mintájára szervezik meg. A len- és kender feldolgozása is kampányrendszerű lesz, amely az iparvállalatok támogatásával az őszi időszakra terjed ki.

Id. Stiaszny József halála

Munkás, szorgalmas és eredményekben gazdag élet ért véget Aradon. Idősebb Stiaszny József, a hírneves Stiaszny kaptafagyár alapítója és egykori kizárólagos tulajdonosa, 76 éves korában örök álmra hűnyta le szemeit hónapok hosszú betegeskedése után. A halál hirtelen és megakadályozhatatlanul fellépett mellhártyagyulladás következtében állott be, hiába volt Arad város legkitűnőbb speciálistáinak minden fáradozása, a legyengült szervezet megadta magát sorsának.

Idősebb Stiaszny József 1889-ben, tanulmányokban gazdag külföldi tanulmányutak után alapította meg Aradon Európaszerte ismertté tett kaptafagyárat, amelyet rövidesen az egész ország legelső szakmai üzemévé fejlesztett. Szorgalmas életében nem ismert pihenőt és a szakember láza hevíttette ambícióját, hogy iparágát minél nagyobbá fejlessze. A pihenést alig ismerő munka során fiait szintén a szakmában specializálta, kik az idők során az üzemből átvették a vezérést az apa kezéből. Idősebb Stiaszny József családja szerető körébe vonult vissza pihenni, hol csöndes szórakozásokkal töltötte késő éveit.

Elhunytát Arad magyar iparosságán kívül három fia, ifj. Stiaszny József, Stiaszny Lajos, Stiaszny Sándor és családjuk gyászolják.

Id. Stiaszny József temetése csütörtökön délután hat órakor folyt le az aradi Felső-tetőben. Eljöttek a temetésére a barátok, tisztelők, a gyárnak összes alkalmazottai, tisztviselői és munkásai, akik egykori munkaadójukat búcsúztatták. A ravatalt beborították a koszorúk, virágok, amelyeket utolsó üdvözlésként küldtek a közszertartásnak örvendett aradi gyáros koporsójára. Brunner Tibor minorita lelkész vezette el a gyászszertartást, majd rövid beszédet mondott, s ezután Lovász Lajos a gyár munkásai nevében búcsúzott a senior főnöktől. A beszédnek elhangzása után a munkás-dalárda a „Mért oly borús...” kezdetű gyászdalt énekelt el, majd megindult a menet a sír felé. Amikor a koporsót a sírba helyezték, ismét felcsendült a dalárda gyászenéje. A síron elhelyezett koszorúk közül a következők felírásait sikerült feljegyeznünk:

„Utolsó kézsók — Józsi, Berta”, „Utolsó kézsókkal — Lajos, Margit”, „Szeretett unokái — Józsi, Matya, Lici”, „Szeretett unokái — Lajoska és Oszka”, „Soha el nem felejtünk — Sándor, Cicu, Sanyika”, „Szeretett főnökünknek — a Stiaszny-gyár tisztviselői”, „Utolsó üdvözléssel — a Stiaszny-gyár munkásai”, „Nyugodjon békével — Szűcs Imre és családja”, „Utolsó üdvözléssel — Schnitzertől”, „Stiaszny bácsinak kegyelettel — Marjovits Sándor és családja”, „Szeretett nagybácsinknak — Opre és Mihailov-család”, „Regrete eterne — Familia-Tulbure”. A koszorúkon kívül még számos díszes virágcsokor borította el néhai Stiaszny József sírhantját.

KOMPLIKÁLT HAZASSÁGKÖZVETÍTÉS

A fiatal Cubák elmegy a házasságközvetítőhöz és így szól:

— Kérem nekem egy feleségnek valót, de annak a legnagyobb tulajdonságokkal kell rendelkeznie. Gazdag legyen, szép legyen és jó házból való legyen. Nálam ugyanis ezek a tulajdonságok hiányoznak. Nem vagyok egy Adonis, nem vagyok gazdag és egyszerű családból származom.

— Van itt egy lány a maga számára — mondja a házasságközvetítő — ilyen nincs az egész világban. Rendelkezik az összes tulajdonságokkal, amit maga kíván, csak egy kis hibája van.

— Micsoda kis hiba az?

— Minden évben egy órán át örül.

— Egy évben egy órán át? Az nem számít. Belementem. És hogy ne veszítsünk időt, vezessen oda azonnal.

— Azonnal nem lehet, magának egy kis türelmére lesz szüksége.

— Miért?

— Mert, hogy egy ilyen partit, mint maga, bebeszélhessek neki, meg kell várni azt az órát, amikor örül.

PRAKTIKUS PALYA.

— Na kiefiam, aatán, ha megnősz, mi szeretnél lenni?

— Nyugdíjas.

Légi bombázás elleni menedékhelyet kötelesek építeni az újonnan épített és javított házak tulajdonosai

A kolozsvári légügyi hivatal közleménye

A kolozsmegyei légvédelmi szolgálat vezetősége felhívja a közönség figyelmét arra, hogy az összes újonnan épült, vagy javított és átalakított épületek tulajdonosai kötelesek minden egyes épülethez egy-egy menedékhelyet is építeni, a lakóknak egy esetleges háborúban bekövetkező légitombázás elleni védelemre.

A törvény szövege szerint:

15. cikkely. Az összes hatóságok, önkormányzati intézmények, ipari és kereskedelmi, állami, vagy magánintézmények, ingatlan-tulajdonosok stb. kötelesek új épületek építése, vagy a meglévők javítása esetében a jelen törvény végrehajtási utasításában, valamint az építkezés rendszerezésére vonatkozó intézkedések és érvényben levő törvények és szabályzatok által a légitámadások elleni védekezésre irányuló rendelkezéseket teljes egészében végrehajtani.

Az elővigyázati építkezési intézkedések a következők:

16. cikkely. Az ellenséges repülőgépek robbanó, mérgező és gyújtó légitombázása elleni védelméül az egész ország területére a következő intézkedéseket állapítják meg:

a) mindazon újonnan épült épületek, melyek a közigazgatási törvény 15. cikkelyének intézkedései alá tartoznak, úgyszintén az állami hatóságok által bármilyen területen és magasságban végzett építkezések egy-egy menedékhellyel kell rendelkezzenek, az épületek középontján (a padlást, vagy a felső emeletet elválasztó menyzeteket) akként kell megalkotniok, hogy a lakókat legalább 100 kilógramos robbanó, valamint a gázbombák telitalálata ellen biztosítsa, a tetőzet és az épület faalkatrésze pedig a gyújtóbombák ellen nyújtson biztonságot.

E két cikkely szövegéből világosan kitűnik, hogy az újonnan épült, vagy újólág javított épületek tulajdonosai kivétel nélkül kötelesek minden épülethez egy-egy menedékhelyet is építeni, az új intézkedéseknek megfelelően, ami szerint az épületek menedékhelye és közép-területe legalább a 100 kilógramos bombának, valamint a gázok behatolásának ellent kell álljon.

Arra vonatkozólag, hogy melyek azok az újonnan épített, vagy újólág javított épületek, a törvény a következőkben intézkedik:

20. cikkely. Jelen törvény kihirdetésétől kezdődőleg (1939. III. 3.) a községi előjáróság nem ad többé ki új építkezési, vagy jelentősebb átalakítási engedélyt már meglévő épületekhez, a helyi Légvédelmi Szolgálat láttamozása nélkül.

Következőleg a törvény ezt a kérdést is meghatározza, azaz újonnan épült és újólág jelentősebb átalakítás alá kerülő épületek alatt az 1939. március 3-a utániakat értjük. A törvény továbbá kötelezővé teszi a Légvédelmi Szolgálat láttamozását is, mely hivatalban hozzáértő emberek állapítják meg, hogy mit kérjenek és mit tegyenek kötelezővé.

Igy tehát az összes, bármilyen osztályú (üzem, vagy bútorozott szobát, lakrészt, üzletet, műhelyt, raktárt stb.) bérloknak, akik újonnan épült, vagy újólág átalakított épületben laknak, ez évben és a következő években kérniök kell az illető háztulajdonosokat, hogy a többi szükséges mellékhelyiségek (ruhszárító padlás, mosókonyha, fahamra, stb.) mellett légitombázás elleni menedékhelyet is adjanak. Az átvételkor pedig igényelni kell, hogy ez a menedékhely teljes egészében megfeleljen azoknak a feltételeknek, amelyeket egy igazi menedékhelynek betöltenie kell, nevezetesen: meglegyen, a befogadóképessége a köteles menedéket kereső személyek számának megfelelőleg; ellenállóképesség legyen legalább a 4000 méter magasból ledobott 100 kg. bombák telitalálata ellen; legyen légmentesen elzárható, nehogy a gázok belsejébe hatolhassanak; legyen teljesen modern lak-

felszereléssel, (bejáráttal, kettős ajtóval, légszűrőkészülékkel, saját villanyvilágítási berendezéssel, gyógyszer tárral stb.) ellátva. E kérésekre vonatkozólag részleteket egy későbbi cikkben adunk.

Abban az esetben, ha a felsorolt osztálybeli háztulajdonosok nem rendelkeznek megfelelő menedékhelyekkel, a bérloknak kötelesek az esetről jelentést tenni a községi előjáróságon (Műszaki és Légelhárító Osztályok), hogy „a légitámadás elleni területvédelmi törvény” elleni kihágásról jegyzőkönyv vétessek fel, amelyet az igazságügyi hatóságok elé terjesztenek elő a megfelelő, 18, 19 és 63-ik törvénycikkely b) és f) szakaszai alapján történő büntetések ki-róvása céljából.

Láttamozva:

Enescu Manole
ezredes-megye főnök.

Jianu Ioan
tart. kapitány

Szerkesztői üzenetek

Metalia, Temeşvár. A társadalombiztosító törvényben szereplő öt alkalmazott létszámába az inasok is bele számítandók. Így tehát a törvény elbírálása szerint az inasok is alkalmazottnak tekintendők, vagyis, ami az Ön esetét illeti, Önnek a törvény meghatározása alapján ötnél több alkalmazottja van. — Második kérdésére pontos választ egyelőre nem adhatunk, mert a kérdés még vita tárgyát képezi és most van elintézés alatt. Eddig azonban minden jel azt mutatja, hogy a kérdéses illetéket fizetni kell.

Vállalkozó, Székelyudvarhely. Minden városi előjáróságnál, tehát a városházán nyilvántartást fektetnek fel a vállalkozókról. Munkálatokat csak azok végezhetnek, akik igazolni tudják, hogy ebben a nyilvántartásban szerepelnek. Mindazok, akik a nyilvántartásba felvették magukat, minden évben meghatározott illetéket kötelesek ezért a városnak fizetni.

ENGEDELMES TANU

Egy törvényszéki tárgyaláson Mandula István 17 éves tanút szólítja elő az elnök.

A fiatal Mandulán van egy kabát, melynek az ujjai majdnem a földig érnek, van rajta egy nadrág, melynek az alsó szárát még kiadhatná nyaralónak, a kalapja pedig pont az álláig ér le.

A bíró haragosan kiált rá:

— Micsoda ruházatban jelenik meg maga a bíróság előtt?

— Kérem szépen, — mondja Mandula szepegye és átnyújtja a bírónak az idézést — itt az áll, bíró úr, hogy jelenjek meg tanuként az apám dolgaiban.

Kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel azoknál a vállalatoknál, amelyek nem rendelték gázalarcot

Ismeretes, hogy a minisztérium kötelező módon előírta a vállalatok és cégek személyzete részére, beleértve a tulajdonosokat is, hogy gázalarcot szerezzenek be. Az alarcok ellenértékének befizetésére adott határidőt több esetben meghosszabbította a minisztérium és a legutolsó terminus augusztus elsején járt le. A Nemzeti Repülőalap Pénztárának elnökei akiknek hatáskörébe tartozik a gázalarcok beszerzésének ellenőrzése, minden esetben kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel azon vállalatoknál, ahol bebizonyosodást nyer, hogy a tényleges létszámnál kevesebb gázalarcot rendeltek, tekintet nélkül arra, hogy az illetők mozgóléthatók, vagy pedig bármilyen knál fogva fel vannak mentve a katonai szolgálat alól.

GRÜNWALD Testvérek

Oradea

üzleti görredőny és esslingeni ablakredőnygyár. Képviseli: WELBER VILMOS, ARAD, Baritlu ucca 17. — Telefon: 2738. (Curla)

Kik kérhetik felvételüket az állampolgársági listába

Az állampolgársági törvény 62. szakaszának megváltoztatása, amely lehetővé teszi, hogy mintegy százezer romániai magyar, akinek nincsen rendezett állampolgársága, megkapja ezt az oly fontos jogot, a közérdeklődés középpontjában áll. A Magyar Népközség és a Front magyar alosztályának vezetősége valóban elismerésre méltó munkát végzett, amikor a kormánytól sikeresen közben járt, hogy a magyar kisebbség állampolgárságnélküli tagjai hozzájáruljanak polgári jogaikhoz. Sokan még mindig tájékozatlanok, hogy mit jelent ez a jog, kik kaphatnak állampolgárságot és mi az eljárás. Eppen ezért fontosnak tartottuk, hogy felvilágosítást kérjünk egy ismert jóvásztól, az állampolgársági kérdés alapos ismerőj-től. Informátorunk készséggel állt rendelkezésünkre és cikkét, amely közérdekű és időszerű, itt közöljük:

Az új törvény is azon az állásponton van, hogy a csatolt területeken az állampolgárság megszerzéséhez nincs szükség külön formalitásra, aminél fogva mindazok, akik a békeszerződésben írt feltételeknek megfelelnek, az annexió folytán román állampolgároknak tekintendők. Innen van az, hogy az 1924. évi február 24-iki állampolgársági törvény és annak 1924. április 17-iki végrehajtási utasítása összeírta a rendelt el. A végrehajtási utasítás 22. cikkulusa kimondja, hogy a községek primáriai összeírják a névjegyzékbe mindazokat, akik az illető községben laknak a névjegyzék felfektetésekor, vagyis 1924. május havában megfelelnek a törvény végrehajtási utasításában írt feltételeknek és időközben nem optáltak más állampolgárságra. A kérdés most már az, hogy kik tartoznak a békeszerződés és a törvény értelmében ezek közé a lakosok közé. Ide tartoznak mindazok, akiknek 1918. december 1-én a csatolt területeken lévő valamelyik községben községi illetőségük volt és azok is, akik 1918. december 1-én nem laktak ugyan a csatolt területek valamelyik községében, azonban ezen községek valamelyikében születtek ott lakó szülőktől. (Törvény 56. art. és 6. pont.) Mindebből az tűnik ki, hogy az 1924-es állampolgársági törvény részint a békeszerződés 61. cikkének az alapján áll, amely a községi illetőséget tételezi fel, másrészt pedig elfogadja a Párisban 1919. év december hó 19-én megkötött szerződés 4. cikkének azon rendelkezését, hogy Románia román állampolgároknak ismeri el mindazokat a magyar állampolgárságu személyeket, akik a békeszerződések által Romániához csatolt területen születtek ott lakó szülőktől, még abban az esetben is, ha ők maguk a párisi szerződés életbelépésének idejében nem laktak is ott állandóan.

Kik kérhetik tehát most, utólagosan a törvényben előírt három hónapon belül az állampolgárok névjegyzékébe a felvételüket?

1. Azok, akik 1918. december 1-én itt, valamely községben községi illetőséggel bírtak. Természetesen házastársuk és törvényes leszá-

mazóik az ő jogukon valamennyien megszerezheti a román állampolgárságot. Ha tehát a szülő nem él, akkor a szülő jogán kérheti a névjegyzékbe felvételét az özvegy és a gyermekek és az összes törvényes leszármazók. A most módosított törvénynek 62. cikkulusból ugyanis világosan kitűnik, hogy

ha valakit most utólag az állampolgárok névjegyzékébe felvettek, annak jogi helyzete akként alakult, mintha már 1924. májusában az általános összeírásnál bekerült volna az állampolgárok névjegyzékébe.

A községi illetőség szempontjából pedig az 1886. évi XXII. tc. kimondja, hogy a törvényes vagy törvényesített gyermekek atyjuk illetőségét követik, az örökbefogadott kiskorú gyermekek az örökbefogadó szülő illetőségét; a nő férje illetőségét s azt mint özvegy is megtartja mindaddig, míg öniogulag más községi illetőséget nem szerez. A községi illetőség megszűntnek csak azon esetben tekinthető, ha az illető egyén más község kötelekébe lépett.

AZ ILLETŐSÉG KÉRDÉSE.

A községi illetőséget a község tartozik igazolni. Az irányadó fentebb idézett magyar törvény szerint mindenkinek egy község kötelekébe kell tartoznia. Mindenki csak egy község kötelekébe tartozhat. A községi kötelek és az abból folyó illetőség megszűntnek csak azon esetben tekintetik, ha az illető egyén más község kötelekébe lépett. Az illetőség megszerzhető: 1. születés vagy örökbefogadás, 2. házasság, 3. település s végül 4. felvétel által. Világos tehát, hogy ha valaki

igazolja azt, hogy egy itteni községben született, őt ott, az illetőség megilleti s neki az illetőségi bizonyítvány kiadandó, mert hiszen ezt az illetőséget csak akkor veszítette el, ha más község kötelekébe lépett. (5. §)

Más község kötelekébe lépni pedig település vagy felvétel útján lehet. Aki az új községben 4 évig folytonosan lakik, ennek községi terhehez járul, ezen község kötelekébe tartozónak s az előbbi község kötelekéből kilépettnak tekintik. (10. §) Kifejezett felvételeknek is lehet helye, melyhez csak kétévi állandó otlakásra volt szükség.

Ezen rendelkezésekre figyelemmel, bárki községi illetőségét megállapíthatja. A törvény gondoskodik azonban arról is, hogy ha a fenti adatok alapján a községi illetőség megállapítható nem volna, akkor minő más adatok figyelembevételével legyen az illetőség megállapítható. A 16. § ugyanis kimondja, hogy azon esetekben, melyekben az illetőség a fenti szakaszok alapján ki nem deríthető, a kérdés alatti egyén saját személyére nézve a következő rendben figyelembe veendő alapokon utaltatik azon község kötelekébe:

- a) melyben adót fizet;
- b) melyben született;

c) melyben az utolsó 5 év alatt leghosszabb ideig tartózkodott;

c) a lelen, melyben találtatott;

e) a hadseregben való szolgálatára előállítva volt, vagy önként belépett egvény azon községhez tartozónak tekintetik, amelyből előállítottatott, illetőleg önként belépett. Eszerint tehát a községi illetőség kimutatásához elegendő az, hogy valaki igazolja, mikép 1918. december 1-én egy községben adót fizetett, vagy az utolsó 5 év alatt leghosszabb ideig ott tartózkodott, tekintet nélkül arra, hogy a község terhehez ezen idő alatt hozzájárult-e vagy sem. Hiszen állami tisztviselők községi adót nem is fizetnek.

2. De amint fentebb említettem, az 1924. évi állampolgársági törvény 56. art. 6. pontjában állampolgárságot adott mindazoknak a magyar állampolgárságu személyeknek is, akik itt születtek itt lakó szülőktől, még abban az esetben is, ha 1918. december havában nem is laktak itt állandóan.

Mindezekből kitűnik, hogy az állampolgársági törvény módosított 62. szakasza alapján a névjegyzékbe kimaradt falusiak csaknem kivétel nélkül, a városi lakosságnak pedig legnagyobb része elismertetheti a békeszerződés és a párisi egvezmény alapján készült első állampolgársági törvény szellemében megszerzett állampolgársági jogát.

A törvény módosítása azonban ezen felül még egyéb könnyítéseket is tartalmaz, amikor módot nyújt arra, hogy naturalizálás útján a 10 évi ittlakás elengedésével megszerezze az állampolgárságot azok, akik a román hadseregben tényleges katonai szolgálatot teljesítettek s ettől az időponttól kezdve legkevesebb 5 esztendő eltelt, továbbá azok, akik valamelyike román egvezmény, vagy egyetemi ranggal bíró hazai főiskolától diplomát szereztek, vagy külföldi hasonló iskola által kibocsátott nosztrifikált diplomával rendelkeznek. Gondoskodott a törvény arról is, hogy azok, akik naturalizálás útján szerzik meg állampolgárságukat és 1939. február 1-én nyugdíjasok, vagy köztisztviselők voltak, továbbra is köztisztviselők lehessenek.

A magyar Népközség helyi vezetőire hárul a népi kötelesség, hogy népközségünk érdekében tagjait megfelelő módon felvilágosítsák a fentiekről s a reászorulóknak segítséget nyújtson, hogy a törvény által kitűzött három hónapon belül jogaikat érvényesíthessék.

Akik az újabb törvényes módosítások dacára sem tudnak bejutni az állampolgárok közé, még naturalizálás útján sem, fordulhatnak majd külön a Front magyar alosztályához s bizonyára népünk vezetői megfogják találni a módot arra, hogy árajtuk is a lehetőség határain belül segítsenek.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunită cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent.

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: Vád I. Pavel Dárlea Pálné 1030. Vád I. Daniel Papp Dánielné 1031. Josif Diószeghy József 1032.

In Grupa II. Csoportban: Vád I. Pavel Dárlea Pálné 1080. Vád I. Ludovic Pálné Lajosné 1081. Sotia I. Josif Krebsz Józsefné 1082. Vád I. Mihai Szűcs Mihályné 1083.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Înmoștrire a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, că achita restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute plătitul lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorul membru decedat:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagjai joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag készen elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1123 Horváth Károly, 1124 özv. Pálné Lajosné, 1125 Tulhász Pál, 1126 Krebsz Józsefné, 1127 özv. Szepeşy Istvánné.

In Grupa B. Csoportban: 1080 Lovas Istvánné, 1081 Didák István, 1082 özv. Hegedűs Péterné.

TIPOGRAFIA „HIRLAP” ARAD

... ÉS LEGYEN MEG A TE AKARATOD!

STIASZNY JÓZSEF, LAJOS és SANDOR fiai, mély fájdalommal, de a Mindenható bölcs akaratában megnyugodva jelentjük, hogy a legjobb apa, szerető nagypapa, após, rokon és jóbarát,

id. Stiaszny József

kaptafagyáros

f. évi augusztus 1-én, d. u. fél 5 órakor, életének 76-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.

Megboldogult drága halottunk földi maradványát f. évi augusztus 3-án, csütörtökön délután 6 órakor kísértük utolsó útjára a felsőtemető halottas házából a családi sírkertbe.

Az engesztelő gyászmisét f. hó 5-én, reggel 9 órakor mutatták be a Minorita-atyák templomában az egék Urának.

AZ ÖRÖK VILAGOSSÁG FÉNYESEDJÉK FELETTE!

A GYASZOLÓ CSALÁD:

Ifj. Stiaszny Józsefné
szül. Hettman Berta,
Stiaszny Lajosné
szül. Winkler Margit,
Stiaszny Sándorné
szül. Rozgonyi Cicu,
menyeci.

Józi
Matild, férj. ifj. Kolb Ödönné,
Licy,
Lajoska,
Oszika,
Sanyika,

unokái.

Az összes itt és távollevő rokonok nevében is.

Succesorii lui Emeric Varga „SFTA-MARGARETA” prima si cea mai mare inrteprindere de in mormântări de gala Arad. Str. Bratianu 4. (Palatul Minoritilor). Serviciul de noapte in curte.